...ОРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(13395) | 1971 оной апрелиин 3, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Революционно хүсэнүүдэй түгэлдэр холбоон— социализмын дэлхэйн байгууламжын, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, арадуудые национальна болон социальна талаарнь сүлөөлхын түлөө тэмсэлшэдэй холбоон бэхижэг, илалтаһаа илалта тээшэ дабшаг лэ!

(КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэһэн элидхэлһээ)

...оветскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...лиин 1-дэ Москвада, Кремльдэхи Съезднүүдэй ор... Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXIV ...дэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

...С-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, ...на шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые съезд ...хэлсэбэ.

...С-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь ...ЛГИХ, Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Запорожско ме...ческа заводой мартеновскэ цехэй булад шанагша ...РОСКУРИН, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэ... секретарь Г. А. АЛИЕВ, КПСС-эй Свердловско об... ...гэдэхи секретарь Я. П. РЯБОВ гэгшэд үглөөнэй за... ...дээрэ үгэ хэлэбэ.

...ын саанахи коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинуу... ...өөлэгшэд: Италиин коммунис партиин Генеральна ...рин орлогшо нүхэр Энрико БЕРЛИНГУЭР, Чехосло... ...Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Густав ГУСАК делегадууд болон айлшадаар халуунаар угтагдан, съездые амаршалан, баяр хүргэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. КЕЛДЫШ, Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Е. КОЧИНЯН, Орловско областиин Должанска районой «Заря мира» колхозой һаалишан К. Л СМИРНОВА гэгшэд КПСС-эй Центральна Комитедэй, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэһэн байнад.

Делегадууд болон айлшадаар халуунаар угтагдаһан Венгриин хүдэлмэришэдэй социалис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош КАДАР үглөөнэй заседаниин һүүл багта үгэ абажа, съезддэ баяр хүргэбэ.

• • •

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ үдэшын заседани дээрэ үргэлжэлбэ.

Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Э. ВОСС, СССР-эй хара металлургиин министр И. П. КАЗАНЕЦ, КПСС-эй Новосибирскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. С. ГОРЯЧЕВ гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Пионерэй горнын абяан дуулдана. Бүхы залай альга ташалга доро эдир пионернүүд орожо ерэнэ. Ленинэй энэ эдир халааниие делегадууд болон айлшад хүл дээрээ бодожо угтана. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездые пионернүүд амаршалһан байнад.

Аха дүү коммунис партинуудай түлөөлэгшэд: Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Тодор ЖИВКОВ, Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Николае ЧАУШЕСКУ, Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой ба Секретариадай гэшүүн, Кубын Республикын Президент нүхэр Освальдо Дортикос ТОРРАДО гэгшэд делегадууд болон айлшадаар халуунаар угтагдан, съезддэ баяр хүргэһэн байна.

...УБЛИКЫН АЖАЛШАД ПАРТИИН XXIV СЪЕЗДЫН ...ТЕРИАЛНУУДТАЙ ТАНИЛСАНА, ШУДАЛНА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай хүдөө ажахын институтдай һуралсалай ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэлтэй һонирхон танилсажа байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото

...ЬГАЯА ...ШАНАБДИ

...техникын орьёлон хүг... ...н үе сагта ажаһуудаг ...Кремлиин ехэ ордон соо ...ндал, XXIV съездын ...КПСС-эй ЦК-гай Гене... ...секретарь Л. И. Брежне... ...элидхэл хэхые теле... ...хаража, урмашахын ...аба гээшэбди.

...шагнахадаа, үргэн ехэ ...ай асари ехэ барилга... ...тухай, совет ара... ...түгэлдэр ажал тухай ...арад зоной байдалые ...һайжаруулхын тула ...мунис партиингаа шэнэ ...дые мэдэжэ, съездын ...ай хамта альгаа таша... ...лективнэ ухаан бодолой ...болон мүндэлһэн шиид... ...съезд дээрэ баталаг... Тэрэ шиидхэбэринүү... ...аад, һурагшадай, тү... ...дунда нэбтэрүүлхэ гээшэ ...ин уялга болохол.

...һуралсалай һүүлшын ...хилбэ. Тус четвертиин ...жэл соо хэһэн, туй... ...нэймнай дүн гаргагда... ...хүсэеэ элсүүлэн, бии ...үү дундануудаа усад... ...һайн дүн туйлаха ...дохо зон аабзабди.

Е. ЛЕНХОБОЕВА,
...аймагай Жаргалантын ...дунда һургуулиин багша.

АЛХАСАМНАЙ ДОРЮУН

...ЦК-гай Генеральна ...Л. И. Брежневэй хэлэ... ...дые радиогоор шагна... ...экран дээрэшье хара... ...аб. Мүнөө газетэнүүдтэ ...толилогдожо, хүн бү... ...айгаар уншажа, сэдь... ...хадуун абана. Үн... ...жэл соо оронноймнай ...габшагай шангаар ажал... ...оронойнгоо экономикые ...жээжэ, гэрэлтэ һайхан ...тээшэ үшөө нэгэ алхам ...тухай Л. И. Брежнев ...хэлэхэ мүртөө бидэнэй, ...дай урда шэнэ зорилго ...түрэл коммунис партиин... ...хараа түсэбүүдые бидэнэр хэзээдэшье бэелүүлһэн лэ байдаг гээшэбди. Бидэнэр шэнэ юһэдэхи табан жэл соо улам эдэбхитэйгээр хүдэлхэбди гээд Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй хэдэн мянган хүдэлмэришэдэй зүгһөө хэлэхэ дуран хүрэнэ. Шэнэ табан жэл соо хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажалшадай байра байдалые улам һайжаруулха талаар хэды ехэ зорилго парти, правительствамнай табина гээшэб. Энээнэй урмада бидэнэр улам эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, һайн шанартай продукци бүри ехээр бүтээн гаргахые эрмэлзэнэбди.

Минии даадаг дизельнэ цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, завод соогоо эрхимлэһэн юм. Үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байнабди. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаа һэмди. КПСС-эй XXIV съезддэ зорюулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ажаллажа ороо бэлэйбди. Тиин нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур тепловозой гурбан дизель, электровозой нэгэ компрессор заһабарилан гаргажа, ажалайнгаа бүтээсые нэгэ процентээр дээшэлүүлэн, түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые угтаабди. Шэнэ табан жэл соо манай орон дотор бүри олон завод фабриканууд баригдаха, хүдөө ажахын улам түргэнөөр хүгжэхэ байһандань этигэнэбди.

А. ОШИРОВ,
Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой.

...ЕХЭ ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОНДО

...КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байһан эдэ ...үүдтэ манай республикын колхоз болон совхозуудай, про...нна предприятинуудай коллективуудэй ажалдаа туйлаһан ...анууд тухай мэдээсэлнүүд үдэр бүри олошоржол байна. ...эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй ...гүнзэгы удхатай элидхэл совет хүн бухэниие урмашуулна, ...итада зоригжуулна. «Партиин XXIV съездые ямараар уг... съездын хүдэлмэри ямар һанал бодол түрүүлбэб» гэһэн ...айгаар манай корреспондент хэдэ хэдэн хүндэ хандаһан ...

...ЕРБАНОВ, КПСС-эй Сэ... райкомой агитаци ба про... таһагые даагша:

...Манай аймагай ажалшад ...XXIV съездын нээгдэхэ ...баяр баясхалантайгаар уг... ...коллективүүд клуб ...улаан булан соогоо суг... ...съездын хүдэлмэреэ эхил... ...телевизорээр хараһан, ра... ...шагнаһан байна. ЦК-гай ...секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл ехэтэ һонирхол үүсхэв.

Манай райкомой агитаци ба пропагандын таһагай хүдэлмэрилэгшэд үсэтэлдэр сугларжа, съездын материалнуудые шудалха тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Нэн түрүүшээр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй гүнзэгы удхатай элидхэлые хүн зоной дунда тайлбарилан дэлгэрүүлхэ тушаа агитаторнууд, пропагандистнуудай список тодорхойлогдобо. Райкомой инструктор С. Д. Доржиев энэ хүдэлмэриин түлөө харюусахаар томилогдоо. Тиихэдэ хаа хаанагүй, партийна эхин организацинуудта энэ элидхэлые уншалга эхилбэ. Партийна эхин организацинуудай секретарьнар ойлгууламжын ямар хүдэлмэри ябуулһан тухайгаа райкомдо үдэр бүри мэдээсэжэ байхаар уялгалагдаа. Тэрэшэлэн аймагай «Знание» бүлгэмэй гэшүүд лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхөөр ажахынуудта, промышленна предприятинуудта гараа.

В. Д. ОЧИРОВ, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын бригадир:

— Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөн манай бригадын хонишодой дунда дэлгэрһээр үнинэй юм. Үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай ажалай дүнгүүдэй ёһоор, манай бригадын хонишод колхозой правлени болон парткомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Мүнөө XXIV съездын хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байха үедэ, бидэнэр урма зоригтойгоор, улам шударгыгаар ажаллажа байнабди. Хони хурьгадаа гарзада оруулангүйгөөр, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэжэ байнабди. Хонишод С. Эмедеева, Б. Очиров, Р. Сангадиева, Б. Раднаев, Ц. Линхоева, Д-Н. Сундуев социалис мүрысөөндэ илангаяа ехэ амжалта туйлаа.

Бригадымнай хонишод КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлые шудалжа эхилээ.

БУРЯАДАЙ АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТЫН МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ТЕЛЕГРАММА

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй электротехническэ промышленностиин министерствын Буряадай АССР-эй «Электромашина» заводой коллектив КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, болзорһоонь урид —1970 оной ноябриин 1-дэ, түсэбтэ наймадахи табан жэлэй түсэб дүүргэһэн тухайгаа түрэл Коммунис партиингаа XXIV съезддэ элидхэнэ. Үйлэдбэриин хэмжээн энэ үедэ 78 процентээр, ажалай бүтээсэ —36 процентээр дээшэлээ.

Мартын 25-да заводой коллектив кварталай түсэб дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 80 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

Заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые гүнзэгыгөөр шудалжа, халуунаар һайшаана, шэнэ табан жэлдэ арадай ажахые хүгжөөхэ талаар партиин хараалһан асари ехэ түсэб дэмжэнэ.

1971 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар абаһан социалис уялганууднай дүүргэгдэхэ гэжэ XXIV съездын делегадуудые, Ленинскэ Центральна Комитедые найдуулнабди.

П. БУРЛОВ — заводой директор, З. СУЧКОВ — партбюрогой секретарь, А. БЕЗБОРОДОВ — завкомой түрүүлэгшэ, В. ГУЩИН — ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, Л. ТАРАКАНОВСКИЙ — слесарьнүүдэй бригадын бригадир, М. ФОМИНА — шэрдэгшэдэй бригадын бригадир, Ю. ШАПИРО — слесарь, В. ВЛАСОВ — хэбшэн, В. РАДНАЕВ — инженер-конструктор, Н. ОЛОВНИКОВ — инженер-технолог.

• • •

Буряадай АССР-эй Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсожо, наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэв. Гүрэнэй түсэб—захил бүхы талаараа дүүргэгдэв. Ороoһо худалдаха түсэб 102,5 процент, һүн —101,8, мяхан —117,7, нооһон — 115,4 процент дүүргэгдэв.

КПСС-эй XXIV съездын угтамжада абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээбди. Нэгэдэхи кварталда мяха худалдаха түсэб 111 процент, һүн—133,3 процент, үндэгэн—104,4 процент дүүргэгдэв. Заганай адагай, Буйн һү һаалиин фермэнүүдэй, Слободско гахайн фермын коллектив уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл манай зүрхэндэ халуунаар дэмжэгдэжэ, ажалай болон политическэ шэнэ эдэбхи үүсхэл дэбжээнэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ түрэл Коммунис партиингаа съездые найдуулнабди.

Коллективэй даабаряар: В. ЕФИМОВ — совхозой директор, И. ХЛЫСТОВ — парткомой секретарь, Г. ПАНЬКОВА — һаалишан, Е. ПАНЬКОВА — механизатор, А. ФОМИН — главна инженер.

• • •

Мал ажалай продуктнуудые худалдаха, хабарай тарилгада бэлдэхэ талаар КПСС-эй съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргээбди гэжэ омог баяртайгаар колхозой ажалшад элидхэнэ. Даабариһаа гадуур хахад миллион үндэгэн гүрэндэ худалдагдаа. Түсэбөөр 1750 центнер һү, мянган центнер мяха гүрэндэ худалдагдаха байбал, 2 мянган центнер һүн, 1030 центнер мяхан худалдагдаа.

Арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсээд, тэрэниие халуунаар һайшаанабди. Юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ тухайгаа Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозойхид түрэл Коммунис партиин Центральна Комитедые, Советскэ правительствые найдуулна. Энэмнай партиин хараалһан түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ маанадай хубита, маанадай аша туһа тухайда тэрэнэй анхаралда харюу болохо юм.

Колхозой ажалшадай үмэнэһөө Г. ЕРОФЕЕВ — колхозой түрүүлэгшэ, Ф. АНТОНОВ — партбюрогой секретарь, П. ИВАНОВ — профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ, М. ЕФИМОВА — ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

• • •

Ажалай Улаан Тугай орденто Буряадай геологическа управлениин коллектив наймадахи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлнэ. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа, байгаалиин баялиг горитой шэнжэлэгдээ. Молодежный гэжэ газарта хризотил-асбест, Озернодо, Ошурково полиметаллическа -болон агрохимическэ руданууд олдоһон байна. Мүн бусадшье газарнуудай баялиг шэнжэлэгдэжэ, табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Управлениимнай коллектив ажал хүдэлмэреэ шэнэ аргаар түсэблэжэ, материальна урмашуулгын шэнэ гуримые амжалтатайгаар нэбтэрүүлжэ байна.

Манай Буряадай геологууд гүрэнэйнгөө үндэр хайра — Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртөөд социалис шэнэ уялга абаһан тухайдаа түрэл Коммунис партиингаа XXIV съезддэ элидхэнэ. Партийна организацингаа хүтэлбэри доро абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадахабди гэжэ съездын делегадуудые найдуулнабди.

Коллективэй үмэнэһөө гар табигшад:
Ю. ЩЕГОЛИХИН — управлениин начальник, С. МЕЛЬНИКОВ — парторганизациин секретарь, А. БЕЛОХВОСТОВ — групповой комитедэй түрүүлэгшэ, А. МАЛЫШЕВ, Г. ЕРМАКОВ — геологууд, В. ДУГАРОВ — проходчигуудай бригадир, В. АГЕЕВ, М. МАЛИНОВСКИЙ — мастернууд.

• • •

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа түрэл партиингаа XXIV съезддэ элидхэхэ байнаб.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 110 хурьган абтаа. Харин 1970 ондо 140 хурьган түлжүүлэгдэбэ. Мүнөөшье жэлдэ социалис мүрысөөндэ түрүү ябалсажа, 100 эхэ хонин бүриһөө 130-һаа доошо бэшэ хурьга абаха гэжэ шиидэнхэйб.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ажалшан зоной ажана байдал һайжаруулгада коммунис партиингаа саг үргэлжын анхарал хандуулжа байһандань үнэн зүрхэнһөө баясанаб.

Г-Ц. ЦЫРЕМПИЛОВА,
Зэдын «Коммунизм» колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД ДЭЭРЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхалые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэеэ апрелиин 1-дэ делегадууд үргэлжэлүүлбэ.

Үтлөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр **А. П. Кириленко** КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. И. Долгихто** үгэ үгэһэн байна. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн, партиин Центральна Комитедэй тоосоон уласхоорондын ба дотоодын байдалые марксистско-ленинскэ һургаалай ёһоор тодотомо һайнаар шэнжэлһэн ушар, программна ехэ удха шанартай документ болобо гээд оратор хэлэбэ. Тэрээн доторынь табан жэлэй дүнгүүд гаргагдахын саада тээ, хойшонхи хүдэлмэриин гайхамшагта хараа түсэбүүд табигдаһан, зорилгонууд ба тэдэниие шиидхэхэ замууд тодорхойлогдоһон байба. Красноярска хизаарай коммунистнууд, бүхы ажалшад ленинскэ партиин ЦК-гай гадаадын ба дотоодын политикые, партиин XXIV съездэ ЦК-гай тоосоото элидхэлые бүхыдэнь халуунаар һайшаажа, нэгэн һаналтайгаар сүм дэмжэнэ.

Манай партиин Центральна Комитет XXIII съездын һүүлээр дотоодын ба уласхоорондын политикын үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэһэн, политическэ ба ажахын ажал ябуулгын бүхы һалбаринуудта эмхидхэлэй асари ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэрэнь социалис экономикын туйлалтануудта, Эхэ оронойнгоо уласхоорондын нэрэ хүндэ дээшэлүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай юм. Хүндэ индустриин бүхы талаарнь хүгжөөхын хажуугаар, Центральна Комитет, Совет правительство совет хүнүүдэй байдал һайжаруулха асуудалнуудта анхаралаа түсгаар хандуулдаг байгаа. Совет зоной байдал улам һайжаруулха тухай анхарал оролдолго партиин эгээн гол хэрэгынь урид магташалан хойшодоошье байха болоно гэжэ нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Ороной арадай ажахы үргэнөөр хүгжөөхэеэ зүүн районуудай байгаалиин тон ехэ баялигые хэрэглэхын тулада, Зүүн районуудай экономико хүгжөөхын тулада партиин бэелүүлжэ байгаа хараа шугамай зүб, экономическа талаараа үндэһэтэй байһыень бидэнэр, сибириинхид онсолон тэмдэглэнэбди. Красноярска хизаарай хүгжэлтын хараа түсэбтэ үгынгөө ехэ хубиие крайкомой нэгэдэхи секретарь зорюулба.

Тэрэнэй һүүлээр Запорожско металлургическа заводой мартеновскэ цехэй булад шанагша **Е. П. Проскурин** үгэ хэлэбэ. Съездэ хабаадалсажа байгаа бүгэдэ зондол адли, бишье, манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тон һонин элидхэл сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн шагнаһанаа хэлэхэ үгэмниш хүрэнэгүй. Манай алдарта хүдэлмэришэн анги тухай, коммунизм байгуулгада дүүргэдэг тэрэнэй гол үүргэ тухай, оронойнгоо хуби заяанай түлөө тэрэнэй угаа ехэ харюусалгатай байһан тухайнь ЦК-гай тоосоон доторхи сэдьхэл хүдэлгэмөөр үгэнүүд намайе, булад шанагшые, ехээр баясуулба. Эхэ оронойнгоо аша туһада шэн зоригто ажалаараа, түрэл партиингаа агуухэ гугта хизааргүй үнэн сэхэ байлгаараа тэрэ үндэр этигэл найдабаридань бидэнэр, хүдэлмэришэд харюусанабди. КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын дотоодын ба гадаадын сэсэн политикые халуунаар дэмжэнэбди, һайшаанабди.

Совет хүдэлмэришэн хүнэй юумэ бүхэниие һонирхожо байдагынь тоосоото элидхэл дотор эли тодоор харуулагдаба. Бидэнэй һонирходоггүй, хүдэлмэришэдэй коллектив дотор зүбшэн хэлсэгдэдэггүй манай дотоодын ба гадаадын байдалай нэгэшье томо асуудал үгы юм. Мүнөө үеын хүн тухай һонёор бэшэгдэһэн, сэсэн ном уншахадаа, һайн кинофильм, зүжэг харахадаа, баярлагшабди, тиигээд мүнөөнэй баатар габьяата ажабайдалые харангүйгөөр, хамаг муу юумэ суглуулжа, зарим уран юхёолшодой бэшэхэдэнь, һанаан соо аягүй болодог. Түрэл орондоо, арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэһээ үлүү юумэ ажалша хүндэ үгы ха юм. Ажалаа, эрдэм бэлигээ, эршэ зоригоо тэрэ агуухэ уг зорилгодо зорюулнабди.

Съездын хүдэлмэриин үдэр бүхэниинь— парти арад хоёрой нэгэдэлэй, марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша үзэл сурталай илан мандаһанай, КПСС-тэ, пролетарска интернационализмын агуухэ тугта хизааргүй үнэн байлгын сэдьхэл хүдэлгэмэ жэшээ мүн гэжэ Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Г. А. Алиев** мэдүүлбэ.

«Өөрынгөө харгые һайса мэдэхэ партитай байһаараа булюубди... сохом илалта туйлахабди» гэһэн агуухэ Ленинэй үгые дабтаха эрхэ үндэһэ ЦК-гай тоосоон, делегадуудай ба хилын саанахи айлшадай хэлэһэн үгэнүүд хүсэдөөр олгоно.

КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые, партиин Центральна Комитедэй теоретическэ ба бодото ажал ябуулгые республикынгаа коммунистнуудай, бүхы ажалшадай нэрэһээ Азербайджанай Коммунис партиин делегаци халуунаар дэмжэнэ, партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой коллективнэ ухаан ба хүсэлые шэнтээһэн ЦК-гай тоосоото элидхэл доторхи тобшололнуудые нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ гэжэ нүхэр Г. А. Алиев мэдүүлбэ.

КПСС-эй Уставта зарим хубилалта оруулха тухай дурадхал саг соогоо табигдаба гээд делегацимнай тоолоно.

Центральна Комитедэй үүсхэн зохёохы ажал ябуулгань манай партиие бэхижүүлээ, ороной байдалдахи хүтэлбэрилхы үүргыень улам дээшэлүүлээ, парти арад хоёрой барисаае бүри бэхи болгоо гээд оратор тэмдэглэбэ. Парти ба общество дотор бии болгогдоһон сэдьхэлдэ таатай оршон байдалай зохид һайниинь бүгэдөөрөө үзэжэ, мэдэжэ байнабди. Сэдьхэлдэ таатай тиимэ оршон байдал олониитын үүсхэл дэлгэрүүлхэ үргэн арга боломжо нээжэ үгэдэг, хүндэ хүндэтэйгөөр, анхаралтайгаар хандаха заншал, тэрээнэйнгээ хажуугаар өөртөөшье, бусадташье эрилтэтэйгээр хандадаг, найдахынгаа хажуугаар дутагдалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг заншал бии болгодог ха юм. Партиингаа энэ хараа шэглэлые совет хүнүүд халуунаар һайшаан дэмжэнэ.

Центральна Комитедэй бүхы ажал хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эсэшэ сусашагүй ажалаараа, арад зон тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргадагаараа нүхэр Л. И. Брежнев бүхы зоной дунда хүндэтэй болоһон байна.

Республикын ажалшадай ажал хэрэг ба түсэбүүд тухай, экономикын хүгжэлтэ тухай нүхэр Г. А. Алиев хөөрэжэ үгэбэ.

Интернациональна уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэдэг манай парти дэлхэйн социализмын байгуулалтые, уласхоорондын коммунис хүдэлөөе няггаруулан эмхидхэхын түлөө, эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө шууд сэхээр тэмсэдэг, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе ходо дэмжэдэг гэжэ КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Я. П. Рябов** мэдүүлбэ. Партиин энэ эрид сэхэ хараа шугамынь уласхоорондын байдалай хурсадаха үенүүдтэ илангаяа элеэр харагдадаг. Гадаадынгаа политикын үнэхөөрөө сэсэн, холын хараатай, эрид сэхэ байһые, Совет ороной эб найрамдалда дуратай үнэн сэдьхэлтэй байһые Центральна Комитет, Совет правительство бүхы дэлхэйдэ харуулдаг.

205 мянган коммунистые түлөөлжэ ерэһэн Свердловско областиин делегадууд, Дунда Ураалай бүхы ажалшад ленинскэ Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые халуунаар, бүрин түгэсөөр һайшаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон няггаар жагсаһан Ленинэй хоёр дахин ордено Свердловско областиин коммунистнууд, бүхы ажалшад коммунизмын шэнэ илалтануудта нэрэ түрэдөө хүрэмөөр хубитаяа оруулха юм гэжэ XXIV съездые нүхэр Я. П. Рябов найдуулба.

СССР-эй Наукануудай академиин президент нүхэр **М. В. Келдыш** манай партиин дотоодын ба гадаадын политикые эрдэмтэдэй хүсэдөөр дэмжэжэ байһые тэдэнэй нэрэһээ элирхэйлэн мэдүүлбэ. Совет общественые дам саашадань хүгжөөхын, эб найрамдалай ба революционно хүдэлөө бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл соохи дэлгэрэнгы программа, юһэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект манай орон соо коммунис байгуулалтын шэнэ шатые тодорхойлно, бүхы дэлхэй дээрэ коммунизмын үзэл сурталай илан мандалгада тон ехэ удха шанартай гэжэ М. В. Келдыш тэмдэглэбэ.

Техническэ дэбжэлтэ гээшэ арадай ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ гол аргануудай нэгэниинь, тиимэһээ мүнөөнэй эрдэм наука, техническэ дэбжэлтэ туйлаха бүрил ехэ арга боломжо бии болгоно гээд академиин президент саашань хэлэбэ. Бодосой хубилалтын шэнэ хуули ёһонуудые мэдэхэ дээрээ ороод байһыемнай һүүлэй үеын шэнжэлгэ нээлтэнүүд харуулба гээд М. В. Келдыш мэдүүлбэ. Замбуулин худархи харгы анхан гаргаһан манай орон орбитальна станцинуудые бии болгохо талаар, һара, одо мүшэдые шэнжэлхэ талаар элитэ ехэ амжалта үнгэрэгшэ табан жэл соо туйлаа һэн. Замбуулинай дайда шэнжэлдэг замбуулинай оньһото түхеэрэлгэнүүдые бүри ехээр хэрэглэдэг боложо байхадаа, хэлхеэ холбоондо, сагай уларил шэнжэлгэдэ, аяншалгада, байгаалиин баялиг бэдэрэлгэдэ, географическа ба океан далайн шэнжэлгэдэ тэдэ оньһото түхеэрэлгэнүүдээ бүри ехээр ашаглаха ёһотойбди.

Эрдэм наукын хүгжэжэ байһые, Ураалай ба Алас-Дурна зүгэй научна центрнүүдэй байгуулагдаһые академиин президент сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээд, эрдэм наукые улам ашатай болгохын, эрдэмэй шэнжэлгын үрэ дүнгые бодото ажалда хэрэглэхэ ябадал түргэдхэхын шухала байһые тэмдэглэбэ. Техническэ дэбжэлтын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө үйлэдбэриин хэмжээнэй ба продукциин шанарай түлөө харюусалга дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлбэ.

Совет эрдэм наукада харюусалгатай зорилгонууд даалгагдаба гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр М. В. Келдыш хэлэбэ. Коммунис партимнай эрдэмтэдые али болохоор дэмжэдэг, эрдэм наука хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго ходо гаргадаг. Наукые саашадань хүгжөөхын, арадайнгаа, коммунизмын агуухэ хэрэгэй аша туһада оронойнгоо техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа эрдэмтэд зорюулха гэжэ съездые М. В. Келдыш найдуулба.

Эхэ ороноймнай хүсэ шадал съездһээ съезд хүрэтэр улам нэмэжэ, КПСС-эй үүргэ дээшэлжэ, коммунизм тээшэ дабшалтамнай түргэдэжэ байна гээд Армениин К о м п а р т и и н ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **А. Е. Кочинян** хэлэбэ. Дотоодын ба гадаадын политикада туйлагдаһан тон ехэ амжалтанууд партиин жэнхэни хараа шугамые эрид сэхээр бэелүүлһэнэй, КПСС-эй, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй политическэ болон эмхидхэлэй угаа ехэ хүдэлмэриин аша үрэнь, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эсэшэ сусашагүй ажалай аша үрэнь мүн гээд оратор тэмдэглэбэ.

Наймадахи табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэ Армениин Компартиин эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин гол дүнгынь болобо гээд оратор үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Эхэ оронойнгоо урдахи уялгые Армениин хүдэлмэришэн анги нэрэтэй солотойгоор дүүргэв. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн табан жэл соо 1,8 дахинаар ехэ болобо. Арадай ажахын шухала зорилго республика соомнай гол түлэб шиидхэгдээ—энергетическэ бата бэхи бааза байгуулагдажа, арадай ажахые бүхыдэнь, илангаяа машина бүтээлгэ, хими, үнгэтэ металлурги гэхэ мэтын промышленностиин гол һалбаринуудые хүгжөөхэ арга бии болохо.

Арадай ажахые хүгжөөхэдөө, туйлагдаһан амжалта тэмдэглэхэ зуураа, ажалдаа, олон дутагдалтайбди, бэрхэшээлнүүдтэйбди, шиидхэгдээгүй зорилгонууд бии гэжэ һайса ойлгонобди гээд А. Е. Кочинян мэдүүлбэ. Мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэхи арга боломжо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл доторхи шүүмжэлэлые хүсэд харюусалгатайгаар угтан абабабди.

Армян арадай түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёлой саашанхи хүгжэлтэ тухай хэлэхэдээ, аха дүү республикануудай бэе бэедээ бүри ехээр нүлөөгөө үзүүлхэ, бэе бэеынгээ соёл баяжуулха гээшэнь тэдэнэй соёл культурын бүри ехээр һалбарха эшэ үндэһэниинь болоно гээд хэлэбэ. Гүн гүнзэгы интернационализм совет социалис культурын онсо шэнжэнь мүн.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ тухай партиин гаргажа байгаа анхарал оролдолгые хүдөөгэй ажалшад, бидэнэр тон зүбөөр, дүтынгөө хэрэг гэжэ ойлгонобди гээд Орловско областиин Должанска районой «Заря мира» колхозой һаалишан нүхэр **Н. Л. Смирнова** хэлэбэ. Областной Соведэй депутат байһан тулада хүн зонтой ходо уулзажа, хөөрэлдэжэ байдагби, тиин партиин түсэбые арад зон нэгэн һа[...]луунаар дэмжэнэ, эрид зор[...]һан малгайгаа абангүйгөөр[...] бэлэн байнад гэжэ та бүгэ[...] нүхэдүүд, найдуулжа шадаа[...]

Хүдөөдэхи ажал хүдэл[...] ехээр оньһожоруулха шухал[...] хай оратор хэлэбэ. Мал ажа[...] руулха тухай хөөрэлдөөн [...] болодогшье һаа, энэ хэрэг һ[...] Мал ажалда хэрэгтэй техни[...] дэмтэд, конструкторнууд тө[...] хёоно. Мал ажалые бүхыдэнь [...] ха шэнэ түхэлэй машина т[...] хёохо гэжэ Директивэнүүдэ[...] хараалагдаһаниинь ехэл һай[...]

Апрелиин 1-дэ КПСС-эй [...] дээрэ Латвиин Компартиин [...] хи секретарь **А. Э. Восс**, [...] металлургиин министр **И.** [...] КПСС-эй Новосибирскэ обко[...] секретарь **Ф. С. Горячев** үгэ [...] над. Экономикые түргэнөөр [...] Эхэ оронойнгоо оборонно хүс[...] хижүүлгын социально-эконо[...] орёо зорилгые тоосоото үе с[...] Центральна Комитет амжалта[...] хаэ гэжэ делегадууд сэдьха[...] тэмдэглэһэн байна. Тэрэнэй [...] ажалшадай байдалшье түр[...] жа байба.

Совет ороной коммунист[...] пионернүүд баяр хүргэхэеэ [...] дууд болон айлшад ленинскэ [...] нэрьемэ удаан альга ташаа[...]

Эдир ленинецүүд Советск[...] мунис партиин XXIV съез[...] амаршалгын үгэнүүдые хэлэ[...]

Аха дүү коммунис ба ху[...] партинуудай түлөөлэгшэд: [...] мунис партиин Генеральна [...] орлогшо нүхэр **Э. Берлингуэ**[...] киин Коммунис партиин Цен[...] митедэй Нэгэдэхи секре[...] **Г. Гусак**, Венгриин [...] дэй социалис партиин [...] Комитедэй Нэгэдэхи с е к[...] нүхэр **Я. Кадар**, Болгариин [...] тиин Центральна Комитедэй [...] ретарь, Болгариин Арадай [...] Министрнүүдэй Соведэй Түрүү[...] **Т. Живков**, Румыниин Коммун[...] Генеральна секретарь, Румыни[...] Республикын Гүрэнэй Соведэй [...] нүхэр **Н. Чаушеску**, Кубын [...] тиин Политбюрогой ба Секрет[...] шүүн, Кубын Республикын [...] нүхэр **О. Дортикос Торрадо** [...] дуудаар ба айлшадаар халуун[...] дан, съездые амаршалан, [...]

Апрелиин 2-то КПСС-эй XXIV [...] дэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй Верховно Соведтэ Буряадай АССР-һээ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин округной комиссинуудай составые баталха тухай

«РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгаха тухай дүримэй» 39, 40, 41-дэхи статьянуудай үндэһөөр РСФСР-эй Верховно Соведтэ Буряадай АССР-һээ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин округной комиссинуудые ниитын организацинуудай, обществонуудай ажалшадай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

№ 795 УЛААН-УДЫН ҺУНГУУЛИИН ОКРУГ

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшэ **Сытов** Павел Сергеевич—Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Боровицкая** Галина Константиновна—Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө.

Һунгуулиин округной комиссиин секретарь—**Ангапов** Семен Васильевич—Улаан-Үдын городской коммунис организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин гэшүүд:

Басанова Неля Борисовна—Улаан-Үдэ городой нэгэдэхи больницын Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй эхин организациһаа;

Беломестнов Георгий Иванович—Улаан-Үдын локомотивно депогой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Гончаренко Николай Егорович—Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Маринкин Николай Григорьевич—834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Маркизова Галина Григорьевна—Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой якорна цехэй профсоюзай организациһаа;

Попова Зоя Сергеевна—Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Соболев Николай Александрович—Арми, Авиаци, Флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй (ДОСААФ) СССР-эй республиканска организациһаа;

Хардаева Лидия Казаковна—Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис союзай Улаан-Үдын городской организациһаа.

№ 796 ОКТЯБРЬСКА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГ

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшэ **Базарон** Надежда Дугаровна—республиканска больницын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Ефимов** Александр Филиппович—Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин секретарь **Крючков** Николай Иванович—Буряадай областной коммунис организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин гэшүүд:

Бадмаева Пунцык Дашидондоковна—Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой колхозниг[у]удһаа;

Дамбаев Цыбан Дамбаевич—Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Островерхов Алексей Ефимович—Буряадай барилгын управлениин нэгэдэхи барилга-хабсаралгын управлениин коммунис эхин организациһаа;

Разуваева Анна Георгиевна—Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Рубцова Елена Ивановна—Улаан-Үдын ПОШ фабрикын профсоюзай организациһаа;

Румянцев Николай Трофимович—Улаан-Үдын аймагай Тарбагатайн кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа;

Трофимов Владимир Ксенофонтьевич—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой колхозниг[у]удһаа;

Ханхасаева Надежда Кондратьевна—Улаан-Үдэ городой 25-дахи дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө.

№ 797 ЗАБАЙКАЛЬСКА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГ

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшэ **Бородин** Георгий Николаевич—Хориин аймагай Анаагай совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Вампилова** Сысыгма Чагдуровна—Загарайн Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй районно организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин секретарь **Дагбаев** Данзан Дагбаевич—Хориин районно коммунис организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин гэшүүд:

Горбунов Михаил Григорьевич—Хэжэнгын аймагай Худанай леспромхозой комсомолой эхин организациһаа;

Доржиева Дулмажаб Мункуевна—Хориин аймагай Георгиевско совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Дымбрылов Дамби-Нима Базарович—Яруунын аймагай «Победа» колхозой колхознигуудһаа;

Козулин Владимир Николаевич—Баунтын районно коммунис организациһаа;

Матвеева Зинаида Никитична—Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудһаа;

Нимаева Евдокия Бадмаевна—Хэжэнгын аймагай «50 лет октября» совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Овчинников Вахрамей Андреевич—Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Раднаев Рабдан Гармаевич—Яруунын аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно организациһаа.

№ 798 ПРИБАЙКАЛИИН ҺУНГУУЛИИН ОКРУГ

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшэ **Рыжов** Леопольд Кузьмич—Кабанскын аймагай Тимлюйн цементын заводой профсоюзай организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Бамбарова** Мария Тогтохоевна—Баргажанай аймагай Уланай дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин округной комиссиин секретарь **Лукьянов** Михаил Александрович—Кабанскын районно коммунис организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин гэшүүд:

Белик Владимир Матвеевич—Баргажанай аймагай Баргажанай леспромхозой профсоюзай организациһаа;

Бужиева Дашима Аригуновна—Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Горбунов Павел Матвеевич—Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой колхознигуудһаа;

Ненашев Ефим Павлович—Хойто-Байгалай районно коммунис организациһаа;

Ошорова Мария Аюровна—Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Тарасов Геннадий Константинович—Прибайкалиин аймагай Сэлэнгын модоной баазын комсомолой эхин организациһаа;

Хренова Екатерина Андреевна—Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой профсоюзай организациһаа;

Шагдуров Загда Базарович—Ахын аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно организациһаа.

№ 799 СЭЛЭНГЫН ҺУНГУУЛИИН ОКРУГ

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшэ **Хайдапов** Петр Цыдендашиевич—Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Немчинова** Надежда Григорьевна—Хяагта хотын хоёрдохи дунда һургуулиин профсоюзай организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин секретарь **Ринчинов** Сергей Дугаржапович—Сэлэнгын районно коммунис организациһаа.

Һунгуулиин округной комиссиин гэшүүд:

Буянтуева Дашима Арсалановна—Хяагтын аймагай Алтайн совхозой комсомолой эхин организациһаа;

Гармаев Иван Будажапович—Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Дашиева Долгоржап Ламажаповна—Захааминай аймагай Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй районно организациһаа;

Минаков Юрий Дмитриевич—Захааминай аймагай Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа;

Филиппов Степан Матвеевич—Зэдын аймагай Оёорой совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадһаа;

Хабаргина Дарья Даниловна—Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудһаа;

Цындуева Зинаида Нимбуевна—Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой эхин организациһаа;

Шорников Вадим Андреевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной апрелиин 2.

Энэ зураг дээрэ [...] Үдын аймагай «Сель[...] никэ» нэгэдэлэй О[...] отделениин түмэршэ [...] Гонгор Шалдынович [...] сараевые харанат. [...] хэр тус отделенидэ [...] жэлэй туршада ажа[...] һайн дүй дүршэлтэй [...] хой юм. КПСС-эй [...] съездын хүндэлэлэй [...] лис мүрысөөндэ ша[...] үдэр бүриингөө даа[...] хододоо үлүүлэн дүү[...] һайн шанартай пр[...] бүтээн гаргадаг б[...] Мүн тиихэдэ нүхэр [...] раев ниитын хүдэл[...] эдэбхитэйгээр хабаа[...] на. Сугтаа хүдэлдэг [...] дынь тэрэниие арада[...] жинын командираар [...] һан байха юм.

З. ВЕСНИНАГАЙ [...]

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай хоёр һа[...]

МАНАЙ БАЯЛИГ[...]

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай совхоз сабшалан һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ түлөө республика дотороо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ. КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Байгша ондошье энэ амжалта туйлалтаяа алдангүй, сабшалангаа үтэгжүүлжэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэхэ зорилготойбди. Юуб гэхэдэ, үхэр, хонидые олоор үсхэбэрилдэг манай ажахыда сабшалан гээшэ гол баялигнай юм. Үбһэ ехээр лэ хуряажа абаа һаамнай, мяха, һүн, нооһон элбэгээр абтаха бшуу.

Тиимэһээ бүри намартаа сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргаа, үбэлэй сагта Могсохон, Хуурай гэхэ мэтэ газарнуудта булаг горходой уһа хаажа, тошо ехээр халяагаа һэмди. Үнинэй луговодууд нүхэд Линейцев, Дамдинов гэгшэд бүхыдөө 360 мянган кубометр тошо халяаһан байна.

Мүнөө нуга сабшалан, тариянай газарай үрэжэл һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын республика дотороо соносхогдоод байхада, луговодууд, мүн тусхай оньһожоруулагдаһан отрядаймнай механизаторнууд бүри эршэмтэй шангаар хүдэлжэ эхилээ.

Олон жэлэй ногоо тарижа һайжаруулһан сабшалангаа үхэр малда ехээр гэшхүүлхэгүйн тула хуу хорёолхо гэжэ байнабди. Бүхыдөө 500 гектар тиимэ сабшаланда посхоод баригдаха юм. Мүнөө тэндэ һургаал зөөгдэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн саһанһаа халаһан зарим газартаа тусхай оньһон машинаар минеральна үтэгжүүлгэ тараажа захалаабди. Наг шэбхэ оруулагдаха аргагүй хол[...] шаланда гектарай 2—2,5 [...] аммиагай селитр, мочев[...] раагдана. Энэ трактори[...] лам Фатыков, Митып Са[...] Георгий Иванов гэгшэд [...] хүдэлнэ. Байгша ондо [...] дээрээ 120 тонно ми[...] үтэгжүүлгэ оруулхабди.

Тиихэдэ оньһожоруу[...] звеномнай һаянай сабша[...] рээ наг шэбхэ зөөжэ эх[...] дэ үнинэй механизатор [...] Доржо Жамьянов «ДТ-54» [...] лэй бульдозертой трактор[...] хыень обоолжо үгэнэ.

Энэ хоёр һарын турша[...] мянга гаран тонно шэбх[...] лан дээрээ гаргаха зори[...] Мүн уһалууриин һубаг [...] уһанай хаалга боолтонуу[...] һабарижа, газараа уһа[...] лэжэ байнабди.

Б. САНЖИМИТЫ[...]

Хэжэнгын аймагай Ху[...] совхозой главна мел[...]

ЗАЛУУШУУЛДА ТҮШЭГЛЭ[...]

Хэжэнгын тоһоной заводой коллектив жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, аймаг согоо нилээд шалгарна. Эндэ ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэдэг, габшагай бэрхэ хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй тоодо Наталья Денисовна Малышевае нэрлэмээр. Хэдэн жэлэй туршада эндэ таһалтаряагүй хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон. Юрын хүдэлмэришэнһөө мастерай туһалагша хүрэтэрөө ургаа.

Нэгэтэ Клара Данзанова юһэдэхи класс дүүргээд, Хэжэнгын тоһоной заводто хүдэлхөөр ерээ һэн. Наталья Денисовна энэ залуу басаганда заабари хэлэжэ, туһа хүргэдэг бэлэй. Хожомынь Клара Минусинск городто мастерай курса дүүргээ һэн. Мүнөө тэрэ мастерай туһалагшаар хүдэлнэ. Ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, даабаряа хододоо ү[...] дүүргэдэг. Энэ түрүү хү[...] шэдэй оролдолгоор хараа[...] сэбһөө ехээр, тоһон, зөөхэ[...] рог гэхэ мэтэ зүйлнүүд [...] худалдаа наймаанда эл[...]

Хэжэнгын завохой кол[...] урда шэнэ хараа түсэбүү[...] дана. Түрэл партиингаа [...] зорилгонуудые бэелүү[...] байһандаа эдэнэр урмаш[...]

П. УГРЮМ[...]

[Б]УРЯАД ХҮГЖЭМЭЙ ДУУШАН

Буряадай композиторай [...] хэһэн юумэн ехэ. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада хэр [...]һэн, ямар зохёол бэ[...] [...]дань дууһынь хэлэжэ [...]гүй. Тиимэһээ хөөрөөгөө [...] хүгжэмшэдһөө [...] хүсэлэнтэйб.

[...] искусствын габьяата [...]шэ, Буряадай мэдээ[...]тор Бау Ямпилов һүү[...] нилээд урагшатайгаар хү[...] сагай эрилтэдэ бүрин [...] зохёолнуудые бэшээ. [...]дайнь бүхы жанрнууд [...] харагдаадхидаг.

[...]ээдэ, «Шэдитэ нюуса», [...] гэжэ оперонууд «Патети[...]аллада» гэжэ балет, «Шэн[...] нарһад» гэжэ оратори, [...] аялга» гэжэ увертю[...] [Халь]маг арадай зураглал» гэ[...], «Россин солдадууд», [...]Үдэмнай» гэхэ мэтын олон [...] арадай инструментнүү[...]трэй наадахаар бэшэгдэ[...] хэдэн зохёолнууд һанаан[...]гүй орохо юм.

[...] гадуур эдир багашуул[...]алаа хандуулһаниинь [...] һайшаалтай. Мүн наһа[...] хүнүүд «Шэдитэ нюуса» [...]ерые сэдьхэлээ хүдэлгэн [...]

[...] эртэ сагта [...] дэлхэйн эртэдэ»—гээд [...]удэй түрүүшын үгүүлэл [...] гэшэ. Арадай аман зо[...]аршагүй гүнзэгы баян [...] Харин үльгэр онтохонууд [...] сагай үедэ улам хүсэтэй[...] өөрын маяг шэнжэтэй[...]хинадаг болоо. Тэдэнэй [...] балет, оперо болон зүжэ[...]ээд олоор бэшэгдэнэ, бэ[...]. Тиихэдэ Б. Ямпилов [...] домогой удхаар үхибүүдтэ [...] эгээ түрүүшын буряад [...] бэшэ гэшэ.

[...] ороной нэмжээ үргэн [...] хүгжэмтэй нинлэн зураглаг[...] нимэ һайхан тала ню[...] Галсан баян эзэмдэжэ бай[...] Энэ баянай адуу малые [...] Баяр гэжэ үгытэй хүбүүн [...] ядарха, зобохые яһала [...] Галсан тэрэниие жэл бүри [...], түлөөһыень үгэдэггүй [...] гэхэ. Иигэжэ зобожо яба[...] нэгэ үбгэжөөл шэди[...] тухай хөөрэжэ үгэнэ.

[...] үбгэнэй партиие залуу [...] Леонард Шоболов дуула[...]гдашагүй образ гаргана. [Б]аярай партиие дуушадай [...] конкурсын лауреат [...] Дашиев хонгёо гоёор [...] хүнүүдые баясуулна.

Композитор Баярай партиие бэшэхэдээ Дугаржаб Дашиевай шадабари мэргэжэлые һанаандаа хадуужа бэшэһэн хэбэртэй.

Шэдитэ горшогой туһаар, һүбэлгэн ухаансар байһанай ашаар Баяр хүбүүн Галсан баянда барлаг ябахаяа болижо, арад зоншье амар жаргалаа үзэнэ ха юм.

Энэ оперодо ехэнхидээ театрай залуушуул хабаадалсаһан байха юм. Бау Ямпиловай бэшэһэн хүгжэм шагнагшадта ехэтэ һайшаагдадаг. Тиимэһээ энэ оперые Москвагай үхибүүдэй түбэй театр табихаар репертуартаа орууланхай.

Тэрэнэй бэшэһэн «Гэрэл» гэжэ оперо хадаа мүнөө үеын хүнүүд тухай, бидэнтэй үдэр бүри уулзажа, һанажа байһан тухайдаа хөөрэлдэдэг, суг ажалладаг хүнүүд тухай домоглоһон байха юм. Геолог Намжил, хирург Цэдэн, багша Туяана гурбанай ажабайдал, ажал хүдэлмэри, хани харилсаан нилээд һонирхолтойгоор харуулагдаа.

Геройнуудайнгаа хуби заяанда абтажа, тэдэнэй хэһэн юумэндэ гүнзэгыгөөр этигэжэ, композитор бүхы сэдьхэлһээ хүгжэм бэшээ гэжэ ойлгохоор. Жэшээлхэдэ, Туяанын һанаа үнөөндэ абталга, Намжилай һохор болоһо зоболго, Цэдэнэй сэдьхэлэй үбшэн гэхэ мэтые композитор урдаа хаража, уянгата хүгжэм бэшээ. Тиимэһээ энэ оперые лирическэ оперо гэжэ нэрлэжэ болохо. Туяанын үлгын дуун. Цэдэн Туяана хоёрой дуэт, Намжилай аари гэхэ мэтын үзэгдэлнүүд энээниие гэршэлнэ. Иимэ һайхан, сэдьхэл уяруулма үйлэнүүд оперо соо олон. Илангаяа һохор болошоод ябатараа гэрэл хараха болоһон, һайжарһан Намжилай аари хүнэй сэдьхэл хүдэлгэдэг.

Глинкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурсын дипломант Ким Базарсадаев Намжилай образые һайнаар харуулһан байна. Бау Ямпилов энэ оперо бэшэхэдээ Намжилай партиие Ким Базарсадаев лэ дуулаха гэжэ һанажа болоо. Республикын габьяата артист К. Базарсадаев композиторай этигэл найдал харюулжа, зориг түгэлдэр, мүнөө үеын совет хүнэй сэдьхэл бодолые һайнаар элирхэйлэн харуулжа шадаа. Бэрхэ дуушан байхаһаа гадна, бэлигтэй драматическа актер байһанаа үшөө дахин гэршэлээ. Үнжэгэн һайхан сэдьхэлтэй буряад басаганай рольдо Буряадай АССР-эй габьяата артистка Клара Иванова ехэ зохидоор таараһан юм. Илангаяа Туяана Цэдэн хоёрой дуэт хүнүүдэй халуун альга ташалгаар угтагдадаг.

Цэдэнэй рольдо Буряадай АССР-эй арадай артист Николай Раднаев мүн лэ һайнаар наадаһан, дуулаһан байна.

Композитор Бау Ямпилов яһалал һайн оперо бэшээ гэжэ Хабаровск, Благовещенск, Комсомольск-на-Амуре болон бусад городуудай ажалшад сэгнээ һэн. Юуб гэхэдэ театрай коллектив гастрольдо ябахадаа энэ оперые тэндэхи хүн зондо харуулһан байна. Хүнэй бодол һанаае, зориг эрмэлзэл, баяр багашуудалые, инаг дурые, домог дурдалгые хүгжэмэй ашаар тон хүсэтэйгөөр харуулһан, геройнуудайнгаа хуби заяантай тон нягтаар холбоһон хадань хүн зон сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнадаг, энэ амжалтаарнь баярладаг байна.

«Эдэ нарһадай һуурижаһан
байса
Эрмэг боложо, далайһаа
зурыгаа өөдөө,
Огторгой эндэһээ оройдоол нэгэ
далайса,
Далайе шэлээ һаа, нэгэл алхам
оройдоо.
Үндэр тэгшэ һайханууд һэн
даа бултадаа,
Үргэн сэлюундэ
тэнжээгдэһэниинь элитэ.
Хонгор һалхинай далиие
һажаагаа хадаа,
Холоһоо тэдэнэр ниидэжэ ябаһан
мэтэ».

...Эдэ үгэнүүд Буряадай мэдээжэ поэт Николай Дамдиновай «Шэнхинээтэ нарһад» гэжэ баллада сооһоо абтанхай. Энэ зохёол уншахадаа, Буряад дайдынгаа барагдашагүй баялигые, байгаалиин үзэсхэлэнтэ һайхан зураглал нюдэндөө харадагбди.

Композитор Бау Ямпилов энэ зохёолоор ехэтэ һонирхоһон юм. Тиигэжэ хүнэй уншажа, солистнуудай, хоорой, симфоническа оркестрэй гүйсэдхэхэ нэгэ нэрэтэй оратори зохёогоо бэлэй. Тэрэнь долоон хубиһаа бүридэдэг. Байгаалиин иимэ һайхан зураглалые хүнэй ажабайдалтай холбоотойгоор, образтойгоор поэдэй бэшэһэн хадаа композиторай урма зориг хүдэлгэһэниинь лабтай.

Ораториин нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи хубинуудайнь хүгжэм ехэ уянгатай, гүн удхатай байдаг. Маршын аялгатай дүрбэдэхи, табадахи хубинуудайнь хүгжэм шэнэ хүсэтэйгөөр, огсом хонгёогоор хангинан зэдэлдэг. Хүн түрэлтэнэй һүртэ хүсэн, ажамидаралай агууехэ долгин, тэдэнэй хоорондохи холбоон эдэ хубинууд соонь домоглогдоно.

«Шэнхинээтэ нарһад» гэжэ ораториин бусад хубинууд соо хүн түрэлтэнэй, байгаалиин баяр жаргалые, эрхэ сүлөөе, гоё һайханиие магтан, мүнхэдөө ногоон, дууша нарһадай шэнээр, гоё һайханаар һалбаран ургаһые композитор поэт хоёр үгөөрөө, хүгжэмөөрөө бидэндэ хөөрэһэн байна.

1967 ондо, Агууехэ Октябриин табин жэлэй ойе угтуулан, шэнэ хүгжэмтэ зүжэгүүдые харалгын Бүхэроссин конкурс болоо һэн. Бау Ямпиловай бэшэһэн нэгэ акттай «Патетическэ баллада» гэжэ балет энэ конкурсдо нэгэдэхи шатын дипломдо хүртөө бэлэй. Энэ конкурсдо зуугаад шахуу хүгжэмтэ-сценическэ зохёолнууд табигдаһан юм. СССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь композитор Т. Хренников энэ балетнэ зохёол тушаа магтаалай һайн үгэнүүдые хэлээ һэн. «Үхэлтэ дайн дахин бү болоһой!» гэһэн уряа тус зохёол соонь гол һуури эзэлдэг.

Бау Ямпилов өөрөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсажа, дайнай хүшэр хүндые, гасалан зоболонгые бэе дээрээ үзэһэн хадаа хүгжэм соогоо эдэ бүгэдые айхабтар хүсэтэйгөөр харуулжа шадаа.

Орой дээрэмнай хододоо сэлмэг огторгой, халуун наран шаража байг, дайнай хара үүлэн бү үзэгдэг гэһэн удхатай зохёол юм. Эндэ хара сагаан хоёрой тэмсэл харуулагдана. Үхэлтэ дайнай холын сууряан соогуур арад зоной мүнөө үеын баяр жаргал эли тодоор зэдэлнэ. Яажашье һаа, үнэн хэрэг, хүнэй һайхан һанаан иладаг гэжэ композитор хүгжэмэй аргаар хүнүүдтэ ойлгуулна. Энэ зүжэгтэ Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Кондратьева, Баранов, Васильев гэгшэд өөһэдынгөө оюун бэлигые эли тодоор харуулһан байха юм. Тэрэнэйнгээ түлөө Бүхэроссин конкурсын дипломантнууд болоһон солотой. Иигэжэ композиторай зохёоһон «Патетическэ баллада» буряадай балетнэ искусствые баяжуулһан, театрай репертуарые үргэдхэһэн юм.

Имэрхүү уряалта, зориг бадаруулма зохёолнуудые һүүлэй жэлнүүдтэ композитор Б. Ямпилов олоор бэшэһэн байна. Энэ баледэйнгээ удхые баримталан композитор «Россин солдадууд» гэжэ дуу мэдээжэ поэт А. Марковай үгэ дээрэ бэшээ бэлэй. Энэ дуун багша Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан эрхим һайн дуунуудай республиканска конкурсдо табигдажа, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртэһэн байна.

Агууехэ Октябриин табин жэлэй ойдо зорюулжа композитор Бау Ямпилов «Һайндэрэй аялга» гэһэн увертюрэ бэшээ һэн. Энэ зохёолынь Буряадай радиогоор, мүн Бүхэсоюзна радиогооршье дамжуулагдажа байдаг. Тус зохёолые түбэй телевидени болон Бүхэсоюзна радиогой дэргэдэхи ехэ симфоническа оркестр айхабтар һайнаар наададаг.

Тиихэдэ Хальмагай автономито республикын уряалаар Элистэ хото ошожо ажаллахадаа, «Хальмаг арадай зураглал» гэжэ дүрбэн хубиһаа бүридэһэн сюитэ бэшээ бэлэй. Мүн энэ сюитые телевидени болон Бүхэсоюзна радиогой оркестр наадажа, Советскэ Союзай бүхы хото городуудта эльгээһэн байна.

Дээрэ дурсагдаһан зохёолнуудһаа гадна, Бау Ямпилов Буряадай телевидени болон радиогой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн арадай инструментнүүдэй оркестртэ зорюулжа нилээд олон зохёолнуудые, хэдэн олон дуунуудые бэшэһэн байна. Съездһээ съезд хүрэтэр—энэ үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо — бэлигтэ композиторай хэһэн юумэ ехэ, хэхэ бүтээхэ түсэбүүдынь үшөөшье ехэ.

В. ЕЛБАЕВ,
Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин багша.

Улаан-Үдын оёдолой фабрикынхид КПСС-эй XXIV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтана. Фабрикын хүдэлмэришэн Нина Ильинична Горбова эдэ үдэрнүүдтэ халаан бүрингөө даабари 120 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. И. Горбова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХЭБЛЭЛ ТАРААГШАДАЙ АМЖАЛТА

Республика дотороо хэблэл тараадаг, тэрэниие наймаалдаг «Союзпечать» агенствын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлнэ. Эдэнэр нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб мартын 26-да үлүүлэн дүүргээд, түсэбһөө гадуур 53 мянган түхэригэй ном, журнал худалдаба.

Баргажанай, Баунтын, Бэшүүрэй (начальнигынь С. Фомин), Улаан-Үдын аймагууд тахи «Союзпечать» агентствын коллективүүд илангаяа һайнаар ажаллажа, кварталайнгаа түсэб 113—120 процент хүрэтэр дүүргэбэ.

Б. БАИНОВ.

УРЛАН ЗОХЁОГШОДОЙ ХУБИТА

76-дахи ДЭУ-гай коллектив аймагай промышленна предприятинууд соогоо түрүүшүүлэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабариие харгышад декабриин 20-до дүүргэһэн юм. Бүхыдөө 1 миллион 40 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэһэн.

Эдэ жэлнүүдэй туршада 26,3 километртэ харгы асфальтаар хушагдаһан, 140 метр утатай хүүргэнүүд заһабарилагдаһан, 7 автопавильон, 2 гараж, улаан булан болон бусад шэнэ барилганууд ашаглалгада тушаагдаа.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа эндэхи мартын 18-да дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ orходоо ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлээ. Хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха, оньһон техникээ аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын горитой хүдэлмэри хэгдэдэг. Табан жэлэй туршада ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын 110 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй экономическа ашаг үрэ 9,8 мянган түхэригэй болон, уран гартай һүбэлгэн ухаатай шэнэ юумэ үүсхэгшэд гэжэ еууда гараһан автослесарь М. С. Горюнов, гагнууршан К. М. Федоров, ахалагша механик Ф. Т. Белозеров, автогрейдерист А. И. Зарубин гэгшэд коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

Эрхим ажалайнгаа түлөө харгы зам ашаглалгын 76-дахи участогайхид В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн баярта жэлдэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон профсоюзай областной комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан.

1971 — 1975 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбөөр омогорхоһон харгы замшад жэлэйнгээ түсэб декабриин 25-да сүм дүүргэхэ, ажалай бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула горитойхон хүдэлмэри хэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Манай корр.

Мухар-Шэбэр.

[С]ОВЕТСКЭ СОЮЗ БҮХЭЛИ [Ү]Е САГААР ТҮРҮҮЛЭНХЭЙ

[...]ФРГ-дэ байдаг АПН-эй корреспондент В. Ломейко [...]ниин Коммунис партиин Правлениин гэшүүн [...] Поликайт гэгшэтэй Дюссельдорф городто уулза[...] Советскэ Союзай наймадахи табан жэлэй түсэбэй [...]энтэй, 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажа[...] хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV [...] Директивэнүүдэй проектын тунхаглагдаһан[...] дашарамдуулан, һанал бодолоо хубаалдахыень [...] Тиин Георг Поликайт иигэжэ хөөрэһэн байна.

[...]–1970 онуудай—табан жэ[...] [...]найхамшагта түсэбэй [...]айгаар дүүргэг дэһэн [...] гансашье Советскэ [...] арадуудта бэшэ, мүн бүхы [...] түрүү хүнүүдтэ ехэ удха [...]. Ээрхэг түримхэйшүүлдэ [...] жагсаһан бүхы дэлхэйн [...] Советскэ Союз гол үүргэ [...] гэжэ бидэнэр, Германиин [...] партиин гэшүүд, мэдэнэб[...]

[...] туршэ соо манай түби[...] тайбан байдалай үргэл[...] ушар. ээрхэг түримхэй[...] хэды һэдээшье һаань, шэ[...] майсуулжа шадаһан ябадал [...] бүтэһэн хэрэг бэшэ. Энэ ха[...] түрүүн Советскэ Союзай [...]ческа. политическэ болон [...] хүсэ шадалай ашаар, ээр[...]хэй хүсэнүүдтэ, дайнда [...] бусад социалис оро[...] хамта тэмсэжэ байһанай [...] үйлагдаа. Тиимэһээ эконо[...] эрдэм болон техникын та[...] СССР-эй түйлаһан амжалта [...] Федеративна Республикын[...] бусад капиталис оронуудай[...] [аж]алшадта туһатай, эб най[...] болон бүгэдэ ниитын аюул[...] хангалтада туһа дүхэм [...]

[...] жэлэй түсэбэй амжалта[...] дүүргэгдэһэн, мүн бүри ехэ [...] түсэбэй хараалагдаһан ушар [...] байгуулалтын бата бэхи, [...] байһые гэршэлнэ гэ[...]. Бидэшье гүрэн до[...] социалис байгуулалтын ила[...] тэмсэнэбди. Германиин [...] Республика дотор ком[...] харша үзэлэй хоронһоо [...] абарха, амгалан ёһоор [...] үндэһөөр Советскэ [...] һайн харилсаатай байха [...] гэжэ улад зондоо ойлгуул[...] Советскэ Союзай [...] ехэ туһа хүргэнэ. [...] улад зониие социализмын [...] тала тээшэ тата[...]

[...]эй арадай ажахын 1966—[...] онуудай гол дүнгүүдтэй та[...] үйлэдбэриинь угаа [...] ургаһые харанабди. Урдахи [...] соо 6,3 процентээр урга[...] мүнөө 8,3 процентээр нэ[...] жэлнүүдтэ ФРГ-тэй [...] продукциинь ургал[...] процент байгаа гэхэдэ, [...] болохо бээ. Баруун [...] эгээн хүгжэнги капиталис [...] тоодо ородог шуу. Тиимэһээ Советскэ Союз хүгжэлтынгөө темпээр эгээн түрүүн капиталис оронуудһаа гээгдэнэгүй, харин түрүүлжэ ябана. Советскэ Союздахи ургалтын процент бүхэниие сэгнэбэл, ФРГ ба бусад капиталис оронуудайхиһаа һураггүй ехэ хэмжээтэй байна. Бүри шухалань юуб гэхэдэ, СССР-тэхи үйлэдбэрилгын ургаһан 8,3 процентнь имагтал ажалшан, арадай аша туһада зорюулагдадаг байхадань, харин капиталис оронуудта үйлэдбэрилэгдэһэн юумын ехэнхи хубинь промышленна, банковска томо томо эзэдэй олзо боложо, тэдэнэй хармаан хударт орошоно. Капиталис оронуудай промышленна үйлэдбэриин ургалта ажалшадта ямар удхатайб гэбэл, тэрээнһээ уламжалан юумэнэй үнэ сэн ба гэр байрын түлөөһэн саг үргэлжэ хүндэрдэг, салин хүлһэн нэмэхээ болидог, хүнүүд ажалаа алдана аа гүбди гэжэ улам ехээр айха баатай болодог.

Түйлаһан амжалтануудаарнь совет ажалшадтай хамта омогорхон, ерэхэ табан жэлдэ хараалагдаһан экономическа хүгжэлтын гайхамшаг шэнэ хараануудаарнь амаршалнабди. Табан жэл соо оронойнгоо национальна доходые 37—40 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектын энэшье тоое хараад үзэхэдэ, Советскэ Союзай ямар түргэнөөр коммунизм тээшэ дабшажа ябаһаниинь эли болоно.

Маанадые, Баруун Германиин коммунистнарые, баярлуулдаг юумэн бидэнэй хамтын дайсадай дура гутаангүй байха арганьгүй. Баруун тээхи буржуазна хэблэлэй органууд, радио болон телевидени Советскэ Союзай амжалтанууд тушаа дурдангүй гарахые гү, али шанарыень багаар харуулхые һэдэнэ. Коммунис байгуулалтын гайхамшаг хараа зорилгонуудые зонһоо нюужа шадахагүй болоходоо, тэрээн тушаа зоной анхарал татахагүйгөөр мэдээсэхые олон газетэнүүд оролдоно. Томо капиталай номнол хэдэг зэбсэг болгошо буржуазна хэблэлэй ангиин шэнжэтэй байһаниинь энээн дээрэһээ харагдана. Үнэн юумые худал болгоодшье хэлэхэдээ һаатахагүй, үшөө тиигээд юумые «байһан соонь», хэнһээшье «дуладангүй» бэшэнэбди гэхэ һанаатай байдаг. Советскэ Союзай түйлалтануудые нюуха һэдэлгэнь бүтэхэгүй, саашадаашье үрэгүй хооһоор һалаха байха.

Советскэ Союзай техническэ гээгдэл тухай номнолой худал байһые хэмэл одод элирүүлээ һэн. Мүнөө совет хүнүүдэй бүри баян дэлгэр ажаһуудалтай боложо байһаниинь юу харуулнаб гэхэдэ СССР-тэ үргэн хэрэглэлэй эдлэл багаар үйлэдбэрилэгдэнэ гэһэн буржуазна номнолой худал байһые гэршэлнэ. Би нэгэнтэ бэшэ Советскэ Союзда ошоһонби, тиигээд ошохо бүхэндэмни зоной байдал улам һайжаржал байдаг. Баруун оронуудтахи зариман үмсын машинын тоогоор, гэр соохи хэрэгсэл, моодо болон гоёлой зүйлнүүдээр хүнэй баян, үгытэйе сэгнэдэг, Тиихэдээ совет хүнүүдтэ гүрэнэй олгодог социальна хүнгэлэлтэнүүдые—түлөөһэгүй һуралсал болон медицинскэ хангалга, эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг хүнгэлэлтэнүүдые, мүн хүнүүдэй саашаа яаха аабибди гэжэ айхаяа болиһон ушарые «мартадаг» байха юм. Гэхэ зуура зоной ажаһуудалые саашадань һайжаруулха хүсэн түгэлдэр арга болохо эдэ хэрэгүүдтэ урдахи табан жэлэй түсэбэйхидэл адляар мүнөө, 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соошье түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулагдана.

Хэрбээ ажалша хүнэй ниитын, гүрэнэй болон хубиин экономическа ашаг туһые, тэрэнэй социальна аша туһа хангаха ямаршье эрдэм мэргэжэл оложо шадаха аргатай байһан талые хараада абабал, совет хүнүүдэй байдалые Баруун Германиин ажалшадай байдалтай сасуулхада, нэгэ шатаар дээшээ, түүхын бүхэли үеэр түрүүлэнхэй гэжэ мэдэрхээр байна.

(АПН).

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД ТУХАЙ ХИЛЫН СААНАХИ ХЭБЛЭЛ, РАДИО БА ТЕЛЕВИДЕНИИН МЭДҮҮЛГЭНҮҮД

Уласхоорондын олониитэ КПСС-эй XXIV съездын ажал хүдэлмэриин хойноһоо ехэ анхаралтайгаар адаглан хаража байна. Олон ороной газетэнүүд эгээн лэ эли тодо газартаа съезд тухай мэдээсэл толилно, радио, телевидени дамжуулганууд ходо хэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа дэлхэйн олониитэ һанамжаяа элирхэйлэн мэдүүлжэ үргэлжэлһөөр. Тэрэ элидхэлэй тон шухала газарнуудыень гадаадын хэблэл редакционно статьянууд, тусхай корреспонденцинүүд, тайлбарилганууд дотороо шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр.

ФРАНЦИ

Ядерна буу зэбсэг хуряаха зорилгоор ядерна табан гүрэнэй конференци зарлаха тухай Л. И. Брежневэй элидхэл дотор табигдаһан дурадхалые «Монд» газетэ һайшаана. Тиимэ конференци буу зэбсэг хуряалга тухай, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб хубидань ядерна зэбсэггүй зононуудые байгуулха тухай шэнэ хэлсээ бэлэдхэжэ болохо бэлэй гэжэ тэрэ газетэ тоолоно.

КУБА

«Империализмын ээрхэг түримхэй политикын орондо эб найрамдал хамгаалха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ эдэбхитэй политика Советскэ Союз бэелүүлнэ»,—гээд Л. И. Брежневэй элидхэл хуряангыгаар толилхо зуураа, «Гранма» газетэ тэмдэглэнэ. Ээрхэг түримхэйшүүлэй хорото ябуулгануудта хатуу харюу үгэжэ, империализмда эсэргүүгээр эрид шангаар хойшодоошье Советскэ Союзай тэмсэхээр бэлэн байһыень тус газетэ тэмдэглэбэ. Демократиин, национальна талаараа сүлөөрхын түлөө, социализмын түлөө арадуудай тэмсэлые СССР болбол хойшодоошье эрид сэхээр дэмжэхэ гээд тэрэ газетэ тэмдэглэһэн байна. Советскэ Союзай ба Кубын арадуудай хани барисаанай бата бэхи байһан тухайнь, Совет-Кубын харилсаа хүгжөөлгэдэ горитой амжалта түйлагдаһан тухайнь Л. И. Брежневэй хэһэн мэдүүлгые «Гранма» газетэ тусгаарлан тэмдэглэбэ.

ОАР

Л. И. Брежневэй элидхэлые дэлгэрэнгыгээр тайлбарилха зуураа, уласхоорондын үшөө шиидхэгдээдүй тон шухала асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ зорилготой СССР-эй эб найрамдалда дуратай политикые тэрэ элидхэлынь дахин харуулба гээд Каирай хэблэл тэмдэглэнэ.

Зүүн Урда Азидахи, Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн сэрэгэй түймэр үгы болгохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлэбэ гээд «Аль-Ахрам» газетэ бэшэбэ.

РУМЫНИ

Л. И. Брежневэй элидхэлые «Скынтейя» газетэ хуряангыгаар толилбо. Эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи харилсаа холбооной, тэдэнэй эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэлэй тодорхой программа Л. И. Брежневэй элидхэл дотор табигдаба гэжэ «Скынтейя» ба Румыниин бусад газетэнүүд тусгаарлан тэмдэглэнэ. Дэлхэйн социалис байгуулалтые дам саашадань нягтаруулан хүгжөөхэ, социализмын аха дүү оронуудай, коммунис партинуудай харилсаа бэхижүүлхэ асуудалнууд хоёр съездын хоорондохи үе соо КПСС-эй ЦК-гай гол анхаралда байба гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

ИРАН

Л. И. Брежневэй элидхэлые эли газарнуудтаа, томо гаршагтайгаар Иранай хэблэл хуряангыгаар толилбо. Тэрэ элидхэлыень онсо шухала гэжэ нэрлэхэ зуураа, «Кейхан» газетэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай тодорхой шэнэ дурадхалнуудай Л. И. Брежневэй элидхэл соо табигдаһыень тусгаарлан тэмдэглэбэ.

СЕНЕГАЛ

«Москвада боложо байгаа КПСС-эй XXIV съезд дээрэ бүмбэрсэг дэлхэйдэхи эб найрамдал бэхижүүлхэ программа дурадхагдаба»,—гэһэн гаршаг доро Сенегалай «Солей» газетэ съездын материалнуудые толилно. Зүүн Урда Азидахи, Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн сэрэг болюулха хэрэгтэй, ядерна, химическэ ба бактериологическа зэбсэг хоримжолһон хэлсээнүүдые баталха хэрэгтэй гэһэн Л. И. Брежневэй элидхэл соохи үгэнүүдые харуулха зуураа, «Совет коммунистнуудай съезд мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай болоно»,— гээд тэрэ газетэ тэмдэглэһэн байба.

ГДР

Мүнөө үеын шухалын шухала бүхы асуудалнууд Л. И. Брежневэй элидхэл дотор табигдаһан, уласхоорондын байдал, дэлхэйдэхи ангиин тэмсэл, СССР доторхи коммунизмын байгуулалта гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн байна гээд ГДР-эй газетэнүүд тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын политическэ хараа шугамые коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинууд бүрин түгэсөөр һайшаан дэмжэнэ гээд «Нойес Дойчланд» бэшэнэ.

ИНДИ

«Эб найрамдалай түсэб Л. И. Брежнев дэбжүүлэн табиба»,—гэһэн гаршаг доро Индиин олон газетэ КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүдые толилбо. СССР-эй уласхоорондын байдал тухай, гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай Л. И. Брежневэй элидхэлэй бүлэгые «уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха зохид түсэб» гээд «Пэтриот» газетэ нэрлэбэ. «Ядерна, химическэ ба бактериологическа зэбсэг хоримжолхо, буу зэбсэг бүхыдэнь хуряаха зорилгоор ядерна табан гүрэнэй конференци үнгэргэхэ тухайда элидхэл соо дэбжүүлэн табигдаһан дурадхал Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын дүн гаргахын саада тээ, бата бэхи эб найрамдал тогтоһой гэһэн бүхы хүн түрэлтэнэй хүсэлые элирхэйлэн харуулба»,— гээд «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

ЮГОСЛАВИ

Уласхоорондын ажабайдалдахи ехэ удха шанартай ушар гээд Л. И. Брежневэй элидхэлые «Политика» газетын Москвада байдаг корреспондент сэгнэһэн байна. Дэлхэйн социализмын асуудалнуудые, партинууд ба оронуудай хоорондохи асуудалнуудые түрүүшын һуурида КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь дэбжүүлбэ гээд корреспондент тэмдэглэбэ.

«Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха зургаан гол эрхэ нүхэсэл КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь дурадхаба»,—гэһэн гаршагууд доро Л. И. Брежневэй элидхэл тухай мэдээсэлые «Политика—Экспрес», «Вечерне новости» газетэнүүд толилбо.

ЯПОН

КПСС-эй XXIV съезд тухай материалнууд сооһоо Советскэ Союзай гадаадын эб найрамдалда дуратай политикада тусгаар анхаралаа япон газетэнүүд хандуулба. Эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн эрид шанга хараа бодол Л. И. Брежневэй элидхэл доторхи гол зүйлэнь болоно гээд «Асахи» газетэ бэшэбэ.

СИРИ

Л. И. Брежневэй элидхэлые тайлбарилха зуураа, арадайнгаа ажахые хүгжөөлгэдэ совет арадай түйлаһан илалтануудые харуулһан, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, эрхэ сүлөө, үнэн зүйтэй байдалай илан мандахын хойноһоо совет хүтэлбэрилэгшэдэй гаргадаг саг үргэлжын анхарал оролдолгые харуулһан документ гээд Сириин хэблэл тэрэниие тоолоно.

«КПСС-эй XXIV съездын боложо байһан Москва тээшэ үнэн сэхэ бүхы хүн түрэлтэнэй сэдьхэл зүрхэниинь мүнөө хандуулагданхай. Энэ съездын дүнгүүдэй дэлхэйдэхи национально-хүдэлөө бэхижүүлгэдэ нүлөөгөө үзүүлхэнь лабтай»,—гээд «Аль-Баас» газетэ бэшэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

«КПСС-эй ЦК-гай ажал ябуулга тухай тоосоото элидхэл хэһэн хүдэлмэреэ миил шэнжэлһэн ушар бэшэ, харин уласхоорондын айхабтар ехэ удха шанартай документ»,— гээд «Руде Право» газетэ бэшэбэ.

Энэ зураг дээрэ Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод Хубисхал Дабаевич, Ольга Лундуковна Юндуновтаниие харанат. Эдэ хоёр нүхэд түрэл колхозойнгоо хонин һүрэгые олошоруулжа, ашаг үрэ ехэтэй болохо хэрэгтэ хубитаяа оруулһан байха юм. Тэдэнэй энэ үбэлдөө абтаһан хурьгадынь гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

Редакцида харюусана

„ХОНОЛТОЙ ГҮ ХУРАМХААНДА“

гэһэн гаршагтай шүүмжэлэл «Буряад үнэнэй» 1971 оной мартын 6-най номерто толилогдоһон байна. Тэндэ дурсагдаһан дутагдалнуудай зүб байһаниинь шалгалтаар тодороо гэжэ Хурамхаанай аймагай Соведэй гүйсэдкомой инструктор Н. Доржиев мэдээсэбэ.

Холо ойроһоо ерэгшэдэй бууха, амарха тэрэ гостиница Хурамхаанай совхозой мэдэлһээ гаргагдажа, мүнөө шэнээр байгуулагдаһан аймагай ажаһуудалай комбинадай мэдэлдэ ороо. Эндэ шэнэ мебель, оро дэбдихэр гэхэ зэргын хэрэгсэлнүүд бүрин хангагдаба.

Ажал дээрээ архи уудаг, хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг байһанайнгаа түлөө гостиницыг даагша А. Г. Колмакова тушаалһаа сүлөөлэгдөө.

ТОЛИ МИТО

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

- Өөрсэ янзын хөөрэлдөөн.
- Съездын делегатда магтаал.
- Шог ёгто мүрнүүд.

УЯНГА

ЭХЭ ТАЛА

Владимир ЛУБ…

Гараһан, түрэһэн тэжээжэ, үргэжэ байһан газар дайдаяа хүн бүхэн хүндэлдэг гээшэ даа. Тиигэжэ би гүнзэгыгөөр этигэдэг болооб. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэнэй нангинаар дурдан хөөрэлдэдэг юумэнь газар ха юм. Энээниие гэршэ болгон, нэгэ иимэ ушар гэхэ гү, али уулзалга тухай хөөрэхэм.

— Үү, тэты шэм гүүлнэш, үбэл хүсэеэ мэдүүлнэш!

— Үнэхөөрөөл хамарай үзүүр хазаад, хасарай улаанние долёогоод абамаар хүйтэн буушаба гээшэб! — гэхэ мэтын хөөрэлдөө дэлгэһээр, хуа сагаан саһан тооһондо дарагдажа, һолоомын арзагар, ордогор узуурнуудай нэнгэлдэн байһан полиин захаар гүйлгэлдэбэбди.

Уданшьегүй энэ далай үргэн тарялангай эзэдэй түб буусада дүтэлбэ хэбэртэйбди. Саһа бурдаһан соогуур аниб-ониб гэлдэһэн, тоогүй олон мүшэд ялагаһалдажа эхилбэ.

Гэнтэ машинамнай хахашаһан хүндэл хоёр-гурба удаа хүндэ хүндөөр «ханяагаад» пүс-пас гэһэн абяа гаргаад, аалида аалидаһаар зогсошобо.

— Ай жаалда даа, оройдоол хахад модо тухай зүдхэхэ аабза гэһэмни...— гэжэ гэмэрһэн Дондок шофернай машинынгаа үүдэ нээбэ. Буришье хүйтэн боложо, удаан ябаһандаа шалашаһан Баир Бадмаевич бидэ хоёршье газаашаа гарабабди. Ойрохон зуурашье байхын аргагүй, хабиргын забһараар үлеэжэ байна гү гэхээр, шүдэнүүднай хабжаганалдажа захалба.

Байра дээрээ дэбхэрэлдэжэ байхыемнай харахадаа, бидэнһээ ямаршье туһа гарахагүй гэжэ жолоошон ойлгобо хэбэртэй.

— Тосхон тээшэ гүйлдэхэл болоо гүбты даа. Харгын машина тодохомни, — гэхыень дуулаһаар лэ саашань хүсэд шагнаншьегүй, дабһа сасажа байһан харгы руу Баир Бадмаевич бидэ хоёр гүйлдэбэбди.

Баир Бадмаевич Дугаров Улаан-Үдын партийна һургуули дүүргээд, партиин райкомдо инструктораар оройдоол гурбадахи жэлээ ажаллажа байна. Намда орходоо залуушаг хүн туладаа, гүйхэдөөшье хурдан дэбхэншээжэ ябаад, гэдэргээ харан харан гүйнэ, намаяа баһа хайрлад гэнэ хэбэртэй. Тэрэнэйнгээ гэшхэдэлдээ ороходонь, зүрхэнэйнгөө амаараа гараха болоһон хойно, бинь арай гэжэ хүсэбэб.

— Эдэмнай о род тосхон байдаг, олонхинь шэмээшэгүүд.ородууд, татарнууд мүн буряадуудшье бии. Интернациональна гээшэмнай эндэл даа,— гээд малгайтайнь шахуу хушажархиһан дэгэлэйнгээ заха дороһоо дуугарба.— Юрэл һайн хүнүүд байха даа. Эгээл түрүүшын үүдэ татахадамнай оруулхал байха.

— Таняа үзөөгүй айлай үүдэ татахань...

— Бараг ааб даа... Юуншье һаа, эндэхиин нэрэтэй хүн ха юм биб.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр ябатарнай, тосхоной заха харагдажа эхилбэ. Саһа бордоһон бүришье гаарашоод, дэгэлэймнай захаар эшхэрэн үлеэнэ.

— Энээхэн багтал Евлампий Николаевичай гэр байха ёһотой.

Наада захаһаа гурбадахи гэрэй үүдэ тоншоходомнай, арбаад гарамгай наһанай хүбүүн үүдэ нээжэ, сэн бун болошоһон бидэниие гайхангяар хараад: «орогты, орогты»,— гэбэ.

Иимэ хүйтэндэ удаан ябаад, уни бутарма дулаан гэртэ орошоходо хэды зохид гээшэб.

Кухни соогоо үдэшын хоол хэжэ байһан, гуша гарамгай наһанай, үндэршэг, сэбэр шарайтай эхэнэр, урдахи халаадтаа гараа аршаһаар гаража ерэбэ.

— Баир Бадмаевич, энэ хаанаһаа гэнтэ...

— Сайн байна,— Настасья Ивановна, танилсагты,— гээд бидэнэй гарые барилсуулба.

— Һайн, һайн орожо ерэһэнтнай болоо, хубсаһаа тайлагты, дааран ёһотойт, хүйтэн шангараад байна.

Дээдэ Хотогорто машинамнай эбдэрээд,— гэжэ байжа Баир Бадмаевич урданайнгаа ехэ танилтай уулзаба гэжэ таахаар энэ тэрэ юумэн тухай, байра, байдал, ажал тухайнь хөөрэлдэнэ.

Настасья Ивановна үлдэд гээд ябаһан бидэнэй хорхой хүрэмөөр амтатай эдеэ хоол шанана, шарана янзатай. Тэдэнэй хөөрэлдөөгөөр тухайлхада, Настасья Ивановна шубуушанай ажалда, үбгэниинь — Евлампий Николаевич луговод, Гришань — дүрбэдэхи класста һурадаг юм байна гэжэ ойлгобоб. Хөөрэлдэн һуужа сай уугаад, заһажа үгэпэн орон дээрэнь толгойгоо табихатаяа адли унташабаб. Хүнүүдэй аргаахан хөөрэлдэхэдэ һэришэбэб.

— Хүйтэн гээшэш баһал хэрэгтэй юм, нүхэр,— гэһэн эрэ хүнэй бардаастай абяан дуулдаба.

— Хүйтэнэй хэрэг юуштэ юм, хододоо зун байдаг һаа,— Гришкын нариихан шэнгэн хоолойе танибаб. Эсэгэ хүбүүн хоёр хөөрэлдэжэ һууна хэбэртэй.

— Ши санаар һолжорхо дуратай бэзэш?

— Дуратай, теэд хүйтэнэй болоогүй һаа, һайн байгаа.

— Газар гээшэмнай баһал амаржа унтаха ёһотой юм шуу даа.

— Унтаха? Газар гү?

— Тиимэ даа. Ши мүнөө һүни бү унта даа, үглөөдэрынь ямар ябахабши. Эсэшэһэн, зүдэршэһэн юумэ ябахаш. Газар гээшэ амарха ёһотой юм, баһал хүн шэнги.

— Теэд газар гээшэш амиды бэшэ ха юм. Амиды юумэн лэ амарха ёһотой бэшэ юм гү? — Гришка абатаяа арсалдаад, һалахаар бэшэ.

Хүнжэлэйнгөө захые үргөөд харахадам, столой хоёр тээ эсэгэ хүбүүн хоёр һууба. Хүбүүнэйнь урда ном дэлгээтэй, эсэгэнь газетэ уншажа һуугаа ха. Эдэнээ мартажархёод, ехэл томоотой хөөрөө дэлгэшөө хэбэртэй.

— Газар хүн бэшэл. Эсэхые мэдэхэ бэшэ хадаа амарһанайнь хэрэг юуб? — гэнэ Гришка.

— Газар гээшэмнай ёһотойл амиды юумэн гээшэ ааб даа.

Тиимэһээл амарха зэргэтэй. Ши, жэшээнь...,— гээд Евлампий Николаевич бодолгото болобо.— Һүниндөө һайн унтаад, үглөөгүүр бодоһоор зарядка хээд байхадаа, хэды һэргэлэн, дорюун болоод байдагбши. Шамдал адли, газарнай үбэлэй сагта бамбагар саһан хүнжэл доро дулааханаар, һанаа амараар, һайтар унтаад, хабар һэрихэдээ,баһал шамдал адли согтой дорюун, хүсэтэй, хүдэр болоод бододог ха юм. Хүнүүд үглөөгүүр бодоод, булта ажалдаа, таанад һургуулидаа ошонот. Тэрээндэл адли, баһан газарнай хабартаа ажалаа хэжэ эхилнэ. Ногоо, модо ургуулха, уһа урадхуулха, таряа ургуулха. — Үбэлдөө унтажа олоһон шэмэ шүүһэеэ үгэжэ эхилнэ. Юунэй түлөө гэжэ һананаш? Газар дээрэхи бүхы хүнүүдые тэжээхын түлөө. Һүн, тоһон, мяхан, хилээмэн, түмэр, ши бидэ хоёрой һуудаг энэ стол, энэ самса, үмдэмнай булта, ямаршье юумэ аба, — агаарһаа абташана бэшэл. Газарһаа гараһан байха.

— Үмдэ, самса! — гээд Гришка гайхаба.

— Хониной нооһон гү... бэн ха юм. Газарай үгы... нидоо ягаад үдхэхэбши... ууха юумэн хаанаһаа ол...

— Нээрээшье тиимэ... гээд ехэл бодолгото... Гришка дуугарба.

— Ши, Гришка, энэ д... рэ эгээл шухалань болох... ёһо ойлгожо, бүхөөр ха... Хүнэй һайн юумэ хэ... юумэ хэдэгтэл — газарай... юумэ хэхэдэнь, тэрээндэ... ратайгаар хандаха, ... юумэ хэхэ ёһотой юм. Б... нөөдэр поли дээрээ саһа... шүргэнүүдые табяад ерэ... һанай элбэг байгаа һаа, ... һууха ха юмди. Тиима... бүүн. Зай, унтая, дан ор... тор һуушаба хабди.

— Үнэхөөрөө газарай ... мэн ехэл байна: ой соо ... жэмэс ургуулха бшуу.

— Үшөө ойн олон ... хэхэ ёһотой болоно гүб ... жэ эсэгэнь хүбүүгээ дэмжэ... лан столһоо бодоод, унта... таһалга руу аалихан хөөр... оробод.

— Та, хоёр яатараа ... шөөбта? Айлшадаа һэрюул... гэжэ Настасья Ивановна ... шье бэшэ, өөгшөөһэн ... дуугарба.

— Бидэ ааляар хөөрэлд... гэнэ Гришка. Нилээд удаан ... абяа шэмээгүй болошобо. ... хүбүүн хоёрой иимэ өөрсэ ... хөөрэлдөөн үргэһыем сэ... хибэ хэбэртэй.

— Баабай, бишье баһа ... һаа баян, һайн юумэ үгы... гэжэ һанагша һэм, — гэжэ... болоһон хайно Гришка ... һагад дуугарба.

Теэд хэншье харюу... Уданшьегүй Евлампий Ив... хурхирхань дуулдажа, би... хөөр унташоо һэм.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

БУРЯАД ОРОНОЙМ ҺОЛОНГО

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын суута хүдэлмэришэн, КПСС-эй XXIV съездын делегатка Дарья Касьяновна Тумуровада.

БАЛЛАДА

I.

Ямар уужам тала дайда гээшэб?!
Ябаган хүнэй алхалжа гаталхаар бэшэ.
Хээрын һалхин нэгэ захаһаань хэмжээд,
Хэзээ хүрэдэг юм ааб даа нүгөө тээнь.
Нажар сагай эхин. Бахануудай хүүеэн.
Набша соогуур хүхын дуунай дүүеэн.
Садхалан адуун зүлгэ дээгүүр тэршэлнэ.
Саб сагаан хонид саанань бэлшэнэ.
Һанжаба гү сэнхир тэнгэриһээ һэмжэн
үүлэхэн?
Һаршаганаадхиба бороо абар-табар
һэмээхэн.
Шагааба тииһээр наран утаал арюун,
Шэдэжэ эхилбэ мүнгэн годлинуудые һарюу.
Дээшээ харыт! Огторгойдо гэшхүүр
табигдажа,
Долоон үнгэтэ бугааг һолонго татаба.
Хүбүүд, басагадай утаһан бүһэ һанагдажа,
Хүлэг моринной дугааг шэнгеэр матарба.
Сээжэ соо уужам тэнюун боложо,
Сэдьхэл зүрхэн дуулаад эхилбэ һайхан.
Холын һолонгодо хүрэһэйб заатагүй гэжэ,
Дүрөө дээрээ дүүлин ябаха һайхан.
Табан хушуун адуу малайм шэмэг,
Тала дайдын уран гоёхон бэшэг,
Бугааг һолонго татажал, татажал байгыш,
Буряад орон дээрэм бадаржал буугыш!

II.

Одод олоороо тэнгэрнин үһэдэ бээрэжэ,
Орой болоһые Суг мүшэн һануулна.
Тулгын галда түлгын нооһо ээрэжэ,
Табатай басаган тэсэмгэй удаан һууна.
«Эрьелдэ эрьелдэһээр эрье хонин
таргална».
Эмирэгдэ эмнрэгдэһээр дууһана торгон
нооһон.
Басаганай хургад долгин шэнгеэр хатарна.
Баабайнш бусаадүй. Гэр соо хооһон.
Үе саг! Ээрсэг мэтээр эрьелдыш түргэн,
Үглөө үдэрые бидэндэ харуулыш мэргэн!
Хээрэ хонохоёо һая гараһан һара,
Хэлтыжэ байгаад үрхөөр шагаан хара!
...«Аврорын» буудалга Байгал дээгүүр
дуулдана.
Абын басагад улаан пулаад хэдэрнэ.
Ээрсэгтэ бэшэ, нэхэлгын станогто ерэнэ.
Ээрэгдэһэн утаһа уян хургад зангидана.
Дээшээ харыт! Огторгойдо гэшхүүр
табигдажа,
Долоон үнгэтэй бугааг һолонго татаба.
«Одон», «Сэсэг», «Раджана» — бүдүүд
намиржа,
Олон мянгаад туяа шэнгеэр яларба.
Буряад орон дээгүүр татаба һолонго.
Баруун Европо альга ташаба гайхан.
Буряад басагадай нэхэһэн тэрэ һолонго
Талын һолонгоһоо үлүү, үшөө һайхан!

ҺЭЕ ДЭЭРЭ

УНЭН БОЛОҺОН УШАР

Һаяшье бэшэ үнишэг, үмсын ажалтай байһан гушаад оной үе байгаа. Агын Һүдэнтын сомоной Наран-Булаг нютагта Патын Хорчин Санхиин Хорчин гэжэ хоёр айлайхи хаяа хадхан зуһадаг һэн ха.

Нэгэтэ зун үдэшын үнеэ һаалган боложо байһан үедэ Санхиин Хорчиной хүгшэн үнеэдээ һагаад, үдэшын бэлшээридэ тугалтайнь залаба. Үхэрынь тээлнигэй захаар, хуушан буусын халаахай соогуур бэлшэбэ. Үдэшын боро хараан боложо, Хорчиной хүгшэнэй үхэрнүүдээ бусаахаяа гараад ябатар, тэдэнь нэгэ юумэнһээ үргэн гүйлдэжэ, орилолдоһоор, газаагаа юрьен ерэбэд. Хүгшэнэй малаа бүридхэхэдэнь, сагаан хүүгшэнэй тугал үгы байжа, Хорчин үбгэжөөл хуушан буусын үрмэдэһэ халаахай соогуур бэдэрэн хараашалжа ябатараа, тугалайнгаа һэе дээрэ хүрэжэ ерээ һэн. Тугалыень шоно бариһан, бултыень шахуу эдижэрхиһэн байба. Үхэрнүүдэй орилолдоон, хүнүүдэй һүхирөөнһөө шоно тэрьедэжэ ошоһон байба ха.

Хорчин үбгэжөөл хүршэ Патын Хорчиндоо ошожо, тугалай һэедэ энэ һүни һууха гэжэ хэлсэбэд. Тэдэ нэгэ аматые һомолон баринхай, тугалай һэеын һалхинай доро, хорёогой углууда, үрмэдэһэ халаахайгаар далдалан хэбтэбэд. Оройхоншье болобо хэбэртэй. Шагнанад, юрэдөө юумэн үгы хэбэртэй. Гэтэ гэтэһээр, хоёр үбгэдэй нюдэнүүдынь уһатаад, юумэ ехэ обёоржо харахань бэрхэтэй болобо. Тииһээр байтарынь, нэгэ амитанай унхидаха шэмээ дуулдаһаар, дүтэлэн ерэжэ, һэеын хажууда һүүрэгэшэн хүдэлхэ хэбэртэй болобо. Хоёр үбгэд амяашье татаха аргагүй гэтэжэ хэбтэнэд. Нюдэнүүдээ аршажа байжа харахадань, сайбар зуһэтэй амитан бии хэбэртэй, «шоной ха» гэжэ һанамаар. Патынь Хорчин нүгөөдөө бууда гэжэ һүбээ руунь хадхаад абаба. Һүбээ руугаа гэнтэ хадхуулһан Хорчин сошожо, шангаар бэлчидээд, тэрээнһээ сошоһондоо буугайнгаа шабха даражал мэдээ һэн ха. Буугай наяршахада, сошоһон нохой шубуудай дарья табилдаан, үхэр малай мөөрөөн, маараан болошобо. Хүрэ хүрэһөөр юушье ойлгохын аргагүй. Утаа уняар зайлажа, дуу шуунай замхахада, хоюулан һэмээхэн үндыжэ харабад. Обёорходонь нэгэл сайбар амитан унашаһан, тэршэлэн үхэжэ байна хэбэртэй. Үхэжэ байһан шоныи хажууда ошохонь аймшагтай, үдэр болотор үхөөд байна бэзэ, үхэл газарыень оноо бэзэбди гэжэ баяртайнууд, тэрэ унагааһан амитанһаа дары түргэхэнөөр гэр тээшээ бусабад.

Үглөө үглөөгүүрынь Санхиин Хорчиной хүгшэн үнеэдээ эртэлэн гаргахадаа, сагаан хүүгшэнээ үгылбэ. Үбгэжөөлдөө хэлэхэдэнь, үбгэжөөлынь һуг харайн бодожо, Патынгаа Хорчиндо ошобо. Хоюулан һүни тугалай һэе дээрэ унагааша амитанаа ошожо харан гэһээнь, тугалыень эдиһэн шоныи оронда сагаан хүүгшэниинь һархайжа хэбтээ һэн ха.

Хоёр үбгэд зүнтэглөөдүйдөө зүнтэглэжэ, эндүүрхын ехээр эндүүржэ, һарагар томо үнеэгээ буудажа алажархиһандаа эшэжэ, гэмшэжэ, зар түнхаг болгонгүй, үбшэлөөд үхөө гэһэн нэрэ зүүлгээд, халуу шатаагүйдэнь, үнеэнэйнгээ мүр олоод һэн ха.

Сагаан хүүгшэнэйнь тугалаа үгылөөд, тугалайнгаа һэе дээрэ ошоод, унхидан байһаар тэрэ болоо ха юм даа.

Б. НАМСАРАЙН.

Агын округ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажа... ажаһуудалай эрилтэ ... Улаан-Үдын комбинадай ... һайханай бүлгэмэй эдэбхит... бовь Тучинова дуу дуулаа...

Ф. СОРОКИНОЙ ...

ЗАҺАБАР...

«Советскэ Союзай ... партиин XXIV съездэ ... Центральна Комитедэй ... элидхэлэй» тунхаглагдаһан ... газетын мартын 31-нэй ... дүрбэдэхи нюурай хоёрд... лонкын дороһоо 7-дохи ... һүүлшын мэдүүлэлые: «Те... сээнэй столдо һуужа асуу... дые шиидхэхэ гэһэн бодот... зэлгэ гаргагдана гү, али «х... римталгын» политика ба... гэһэн һэдэлгэнүүдтэй ушар... ди гэжэ хараада абаха ... болонобди» гээд заһан унш...

мүн энэ тосоото элидхэ... лэгдэһэн газетын апрелиин ... номерой түрүүшын нюу... дэхи колонкын дээрэһээ ... таблицын һүүлээр:

«1970 оной дүнгүүд ту... гаар хэлэхэ хэрэгтэй. Орон ... 186 миллион үлүүтэй тонн... һо тарян, сэбэрлэгдээг... милллион тонно хлопок ... Иимэ ехэ валовой ургаса ... хэзээшье хуряажа абтадаг... Гектар бүриһөө дунда ... 15,6 центнер орооһо тар... аад центнер хлопок ур... абаабди» гэһэн абзац нэм... шахые;

газетын хоёрдохи нюурай... хи колонкын дороһоо нэ... хоёрдохи абзацууд соо «Ү... риин хэрэгсэл...». «Тэрээ... һээ...» «Тиимэһээ...» «А б... хи...» гэһэн эхитэй мэдүү... дые уншангүй орхихые.

газетын зургаадахи нюур... рүүшын колонкын дээрэһээ... хи абзацта «...ехээр дэлгэр... на» гэжэ үгэнүүдэй һүүлэ... талаар үнгэрөөшэ табан ... олон шэнэ юумэн бии бол... жэ нэмэхые;

гурбадахи колонкын ... 9-дэхи абзацай һүүлээр: «... даһан таагүй үзэгдэлнүүдэ... дэлгэршэһэн дээрэһээнь ... тухай хэлэнэ бэшэбди» гээд ... уншахые;

газетын долоодохи ... «...Партийна организац... бэхижүүлгэ. Хүдэлмэрилэ... шэлэн томилолго ба хүмү... гэ» гэһэн бүлэгэй эхинһэ... абзацай дороһоо хоёрдохи ... «...партийна штадай аппара... үе соо 20 гаран процентээр ... һэн байна» гээд заһан ... гуйгдана.

Монгол арадай онтохон

БАДАРШАН БААДАЙН ЭНЕЭДЭТЭ ЯБАДАЛҺАА

I. БААДАЙН НОЕНТОЙ ХӨӨРЭЛДЭҺЭН ТУХАЙ

Баадай үүр сүүрээр гараад, үргэн харгыгаар дугшуулжа ябатараа, үглөөнэй наранай мандаха хирэндэ голой эрьедэ домбогор сагаан үргөө гэр хараба. Тэндэ орожо, үглөөнэй сай бариха юм байна гэжэ бодоод, ошон гэһээнь, гэрэйнь газаа чохойшье, адууһа малшье үгы, анир шэмээн алга. Һэмээхэн ябаад гэртэ орон гэһээнь, ямар нэгэ ноён изагууртан айлайхи хэбэртэй, олбог шэрдэг, шэрээ, жабдан табяатай байба ха. Гэрэй баруун хаяада нэгэ тэсхэгэр тарган хүнэй ябан һуугаад, хониной нарин гэдэһэндэ шудхажа болгоһон шуһа шаража байхыень хараба. Баадай торон тогтонгүй, олбог түшэлгэ болоһон жабдан дээрэнь ошожо һуугаад:

— Алеэ! Зарса бодо! Сай хэжэ үгэ! — гэжэ һүрөөтэй шангаар бадашахадань, үнөөхи тэсхэгэр хүниинь ехээр һэжэглэһэн, хэмшээрхэһэн янзатай хараад:

— Ши тэрэ дээрэнь һуугшаяа юун гээшэ гэжэ һананабши,— гэжэ олбот түшэлгэеэ заахадань, Баадай:

> Хүдөө байхадаа хүгшэн
> хониной нооһон,
> Хүхэ хотодо хүргэпдөөд сэмбэ
> болоһон юм.

Оёжо зүйгөөд олбог хэһэн байна гээшэ гэхэдэнь, үнөөхи ноёниинь:

— Ши тэрэ урдахияа юун байна гэжэ һананабши, — гэжэ шэрээгээ заагаад һурахадань, Баадай:

> Уулада байхадаа ургаа модон,
> Унаһан хойноо — брёвно.
> Зүһэжэ хюрөөдэхэдэнь —
> тёос,

Зүйгдэжэ нияадаад шэрээ болоо гэхэдэнь, ноёной уур сухалынь бүри ехээр хүрэжэ, «хажуудашни байгааша юун гээшэб?» гэжэ ноён хэргэмтэ хүнэй үдэтэй, дэнзэтэй малгайгаа заахадань, Баадай:

> Тонжоо хотынхиной
> Тоожо хэрэгсэдэггүй
> Тогодой хара үдэн гээшэ.
> Албатан олондо хадаа
> Адагай муу зоболон.
> Ашагүй ноёндо хадаа

Алаг шулуун сахюур гээшэ,— гэхэдэнь, түшэмэлэй уур сухал бусалжа: «Эзэн ноёной һуудал дээрэ дура зоргоороо һуужа, элдэб эсын үгөөр баһажа дабиһан энэ муу бадаршанай үргэ аманайнь зааршатар һүгөөд үгэе! Һөөе! Зарсанар, хулһан ташуур абаад ерэгты гэжэ һүхирхэдэнь, Баадай:

«Өөдэгүйхэн юумэнһээ боложо, үзэлсэхэмнай гээшэ гү?! Миниишье хоёр шанга модон шабха байха, суг абаад ерээрэйгты!» — гээд:

> «Ноён хүн аад хэргэм ямбаа
> орхёод,
> Нохойн һуудалаар ябан
> һуугаад,
> Забаг доогуур зайдаһа мэрэжэ
> байхань
> Засагай ноёндо харша хадань,
> Задартарынь сохижорхёод.

Заргалдаха юм байна»,— гэхэдэнь ноён ёһо журам алдаһан алдуугаа ойлгоод, хожом хойно хашартайшье юумэн боложо магад гэжэ һанахадаа, Баадайда маһаганаба.

II. БААДАЙ ТЭНГЭРИИН МҮШЭДЫЕ ЯАЖА ТООЛООБ?

Нэгэтэ Баадай зурхайша нэгэ ламында ошожо хонохо болобо ха. Теэд тэрэ һүни зурхайша ламын һамган хүдөө нютагһаа ерэһэн байжа, «энэ муу бадаршаниие нэгэ аргаар газаа хонуулая» гэхэдэнь, зурхайша лама Баадайда иигэжэ хэлэбэ ха:

— Шинии манайда нойрсоходошье болохо байгаа. Теэд би мүнөө һүни ехэ зурхай зуража, тэнгэриин бүхы одо мүшэдэй тоо гаргахам. Ши мүнөө һүни тэнгэриин мүшэ нэгэтэ нэгэтгүй тоолоод намда туһала. Хэрбээ зүб тоолоо һаашни, би шамайе нэгэ алтан зоос мүнгөөр шагнахаб, — гэхэдэнь, Баадай дуратайгаар зүбшөөжэ газаа гараад, тэргэтэй бараан доронь амаржа хэбтэтэрээ гэрэйнь газаа обоолоотой байһан мэшээгтэй орооһонһоо нэгэ хормой орооһо гоожуулжа абаад, ламын хэбтэридээ ороходо үедэнь гэртэнь гүйжэ ороод:

— Зай, ламбагай бодотты! Хоюулаа энээниие тоолоё! Би мүшэн бүриин тоогоор нэгэ нэгэ орооһо абааб. Энээниел тоолоходомнай одо мүшэдэй тоо гараха,— гэхэдэнь, ламбагайн тэрээниие тоололсохоншье, болихоншье бэрхэтэй. аягүй байдалда тохёолдоо, теэд һамганиинь:

— Тиимэ, тиимэ, эгээл нэгэ хормой болодог юм... Тэрээниие тоолоно юугээ хэхэтнай гээшэб, — гэжэ ганирхадань, ламбагай яахашье ушараа олоржо ядахадаа, Баадайда нэгэ алтан зоос мүнгөө үгэжэ, бушуу түргэн унтуулха баатай болоһон юм тэхэ.

Б. ЦЭРЭНДАШ буряадшалба.

«ХАБАР ЕРЭЭ».

А. НИМАЕВАЙ фото.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Ябагаар суглуулһан зөөри
ялаар ошохогүй.

* * *

Хахир хоолсйн абяан ехэ,
ахир хүнэй һанаан ехэ.

* * *

Мэдээгүй сэсэнһээ
Мэдэһэн тэнэг дээрэ.

* * *

Өөһэд дундаа хёмороошон
Өөдэ нара харахагүй.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

Хэжэнгэ.

Гунга ЧИМИТОВ

ХАРХА, ҮРХЭ, ОХОТНООН ГУРБАН

БАСНИ

Хюузын шэрхэг шэнги шэрүүн
сэдьхэлтэй.
Хюмһаа абхуулһан тогоондол
хара һанаатай
Хюмһанайш харын шэнээн
бэлиг шадабаригүй,
Хамаг муугаа нюужа
нялтаганахаһаа бэшэ
юумэгүй,
Хогоосон шанартай бэдьхэ
амитад дандаа
Хороо ехээр бусалжа, аргаа
ядахадаа,
Одон мэтээр ялалзаһан
Онсо хурса шэнжэтэй,
Олоной дунда хүндэтэй
Оюун бэлигтэниие
Халтад лэ гэбэл,
Хараажа мэдэдэг юумэл.
Эгээл энээн тухай
Эндэ нэгэ иимэ үльгэр
хэлсэдэг.
Гэнтэ бууһан шуурганда
Гэнэдэжэ, даляа гэмтээһэн
Нэгэ дууша Гургалдай
Нэгэтэ газарта буугаа һэн.
Харха, Үрхэ, Охотноонoй
Харанхы уйтан нүхэндэ
Баарһан Гургалдай байрлана,
Барантай хамта эдеэлнэ.
Нилээд үни боложо,
Нэгэ заа далинь һайжарба.
— Нүхэр, дуугаа дуула! —
гээд,
Нүхэнэйнь амитад гуйнад ха.—
Үлгэн дэлхэй дээр шамһаа
Үлүү һайханаар жэргэдэг
Үдэн далита шубууд
Үгы гэжэ дуулдагшал.
— Эрхим хүндэтэ ахайнар,—
гэжэ
Эзэдтэ Гургалдай хэлэбэ лэ.—
Харанхы энэ нүхэн соош,
Харин энэ газар дээрэш
Хонгёо дуугаа татахагүйб,
Хоолойм гаража үгэхэгүйл.
Сэнхир хүхэ тэнгэридэ,
Сэбэр арюун агаарта
Жэргэхэдэм минии дуун
Жэгтэй гоёор зэдэлдэг!
Хүндэдэтнай удаан соо
Хүртэжэ эндэтнай байгаад,
Хүсэлыетнай хангаагүйдэм,
Хүлисэжэ хайрлыт даа.
Дали жэгүүрэйнгээ эдэгэхэдэ,
Дахяад өөдөө дүүлихэдээ,
Дуугаа таанадтаа зорюулжа,
Дура зоргоороо жэргэхэб...
— Хай даа, хайшаа юм даа,
гэжэ
Харха буланһаа дуугарба. —
Эндэ дуулажа шадахагүй һаа,
Эхи захагүй тэнгэридэ
Хартаабхын зэргэ шубуухай
Хайшан гэжэ дуулаха юм.
Шэнгэн өөдэгүй абяаншни
Шэхэндэ дуулдангүй
тарашахал.
— Нээрээ! — гэжэ Охотноон
Нэрэ һурагүй зүбшөөбэ.—
Ахир жаахан шубуунай
Абяан гээшэ юун ха һэм.
— Үнэниинш аргагүй! — гэжэ
Үрхэ тэндэһээ нэмээбэ.
Гурба-дүрбэ хонобо гү —
Гургалдайн дали эдэгэжэ,
Энхэ нангин тэнгэридэ
Элин дүүлин гараба,
Жэгтэй һайхан аялгаа
Жэргэн жиигэн татаба.
Хара нүхэндөө шэбээлһэн
Харха, Үрхэ, Охотноон
Шэдитэ Гургалдайн дууе
Шэхэнэй шиир дуулаа һэн.
— Энэ дээрэ жэргэгшэ
Эгээ Гургалдай бэшэл даа,—
Гэжэ бүдүүн Харха
Гэмэр-гутар гэбэл даа.—
Иимээр дуулажа шадаха һаа,
Эндэ манда бэлигээ
Харуулха бэлэйб элбэгээр.
Харин дуушанби гээд,
Хай даа, дэмы хэлэжэ,
Хамагые мэхэлээл ха.
— Тибһэнэй зэргэ бишыхан
Тэрзэгэр тэрэ Гургалдай
Агаар зайе зэдэлүүлхэ
Аялга дуутай байха гээд
Этигэнэгүйб даа,— гээд Үрхэ
Эбдүүсэн байжа хэлэбэ.
— Хара мэхэшэн ха даа,— гэжэ
Хабархан Охотноон дуугарба.—
Уужам энэ дэлхэй дээр
Уймар амитад олон лэ.
Нэгэ хүхюун хүйхэрэй
Нэмээн һагад хэлэһые:
Гургалдайһаа һайханаар
Гурган-жэргэн дууладаг
Оюун бэлигтэй шубуун
Ондоо үгы!» — гэһыень
Этигэжэ, бидэнэр
Эндүүрһэмнай үнэн даа.
Нүхэнэй гурбан тиигэжэ
Нүхэдэй ёһоор хэлсэжэ,
Хүхэ мэхэшэн Гургалдайе,
Хүйхэр худалша нэгые
Хараалай муухайгаар хараажа,
Харанхы нүхэндөө һуунад лэ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Апрелиин 4—5-да Буряадай республикада үүлэтэйшэг байха. Прибайкалида апрелиин 5-да багахан саһа орохо. Бэшэ аймагуудта хубилалта болохогүй. Зүүн зүгһөө һалхилха. Һүниндөө 9—14 градус хүйтэн, үдэрынь 0—5 градус дулаан байха. Республикын хойто аймагуудта, мүн Прибайкалиин аймагай хойто захаар һүниндөө 21—26, үдэрынь 1—6 градус хүйтэрхэ.

«ПРАВДА БУРЯТИ...»
МҮНӨӨДЭРЭЙ...
НОМЕРТО...

Нэгэдэхи хуудаһанда: ... най коммунизмда үряалба... һэн «Правдын» түрүү ... КПСС-эй XXIV съездэ ... нууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: ... XXIV съездын дневник. С... зорюулагдаһан амаршалга.

Гурбадахи хуудаһанда: ... А. Туйскын статья. ... XXIV съезд тушаа хилын ... һаа ерэһэн материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... нютагуудай һонин. Спорт. ... носхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Н-00338. Заказ №...